

Nas tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XIII./STEVILKA 39

CELOVEC, DNE 28. SEPTEMBRA 1961

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— ŠILINGA

Eno srce in ena duša

Minulo nedeljo je v veliki dvorani Koncertnega doma v Celovcu prevz. g. dr. Jožef Köstner, škof krški, govoril vernikom, ki sodelujejo pri apostolatu Katoliške akcije. Prinašamo glavne misli in navodila našega nadpastirja.

»Naš škofijski dan je res dan, ki ga je naredil Gospod, dan veselja za škofijo, prav posebno zaradi tega, ker se je zbralo tako lepo število predstavnikov Katoliške akcije, da si naberejo novega poguma in ljubezni za apostolsko delo, da prejmejo od škofa poslanstvo za gradnjo Kristusovega kraljestva po farah. Prišli ste iz vseh dekanij, iz vseh naravnih stanov in najrazličnejših poklicev. Pozdravljam najprisrčneje vse, pri čemer vključujem tudi brate in sestre slovenske govorce.«

Prevzvišeni je nato dejal v slovensščini: »Prisrčno vas pozdravljam, dragi sodelavci iz Podjune, Roža in Zilje. Veselim se vašega sodelovanja pri Katoliški akciji naše škofije. Naj bi se to sodelovanje vedno vršilo po geslu: Eno srce in ena duša v delu za Boga in za neumrljive duše.«

Prevzvišeni je nato izrekel besede tople zahvale vsem sodelavcem v škofiji za številne žrtve, ki so jih doslej doprinesli za Boga, njegovo Cerkev ter za resnično srečo soljudi, za njihov nebeški blagor. »Ko boste danes odhajali nazaj na svoje fare, vas naj vodi trdno prepričanje: »Jaz sem tudi odgovoren za telesni in dušni blagor svojega bližnjega, tudi jaz nosim soodgovornost za dušnim pastirjem naše fare. Bližnji je vsakdo, ki potrebuje našo pomoč v dušnih ali telesnih potrebah.«

»Kako naj ljubi Boga tisti, ki ne ljubi svojega brata?« vprašuje apostol in škof sv. Janez Krizostom pojasnjuje: »Nihče ne izpolnjuje svojih dolžnosti, kdor zanemara blagor svojega bližnjega.«

Prevzvišeni je nadaljeval: »Kdor bi se še obotavljal, tega pa z mogočnim glasom kličeta čas in Cerkev. Čas: Družine, družba, javno življenje, podjetja so vedno huje izpostavljeni bacilu nevere, brezbrzičnosti do Boga in njegovega svetega reda. Duhovnik danes ne stoji več sredi družine, v podjetju, v javnosti, v politiki. To so v prvi vrsti vplivna področja vernikov-laiikov. Oni morajo tja zanesti Kristusa. Če tega ne bodo storili, se bo ljudstvo neizogibno vedno bolj oddaljevalo od Boga, bo deležno vedno manj milosti ter izgubljalo vedno bolj svojo duhovno odporno silo. Papež Pij XII. je dejal: Vsak vernik se mora vprašati, kaj more on narediti, kaj more on doprinesiti k rešitvi človeštva, ki je na poti v prepad.«

To delo pa mora prevevati ljubezen, kajti prava ljubezen je tudi iznajdljiva. Delo pa je treba urediti, se o njem porazgovoriti in ga prav usmeriti, je dejal nadpastir. »In koliko je še treba narediti za širjenje dobrega tiska, katoliške prosvete, katoliških knjig, za dneve obnove, duhovne vaje, šolanje, za misijone, za krščansko vzgojo mladine!«

»Resnično misijonsko delo pa ni možno brez ustreznih verske vzgoje, brez osebnega notranjega verskega življenja, brez stalne zveze z Bogom v molitvi, je pribil prevzvišeni. Kdor hoče biti apostol, mora torej začeti najprej pri samem sebi, kajti »nadenaravno življenje je duša slehernega apostolata«. Delo za kraljestvo božje, vsak po svojih močeh in možnostih, pa bo tudi vsem vir globoke notranje sreče, kajti »nič ni bolj osrečujočega in plemenitejšega, kot sodelovanje z Odrašenikom pri reševanju neumrljivih duš... Kdor stori, kar more, temu tudi Bog ne odreče svoje milosti. Gospod je z njim s svojo ljubeznijo in močjo vse dni.«

Vzhod in Zapad se oborožujeta

Kljub govorjenju o miru in razorožitvi gre oboroževalna tekma naprej. Iz Moskve poročajo, da so atomski poskusi, ki so jih izvedli v Sovjetski zvezi v prvi polovici septembra »dali obilico novih podatkov«. Iz Washingtona pa so naznanili, da Združene države nimajo potrebe po atomskih poskusih v zraku, kot jih sedaj izvaja Sovjetska zveza, ker o njih vse, kar je treba, že vedo. Ti poskusi so škodljivi zaradi žarčenja in radioaktivnih ostankov, ki zastrupljajo ozračje. Pač pa bodo Združene države, potem ko je Sovjetska zveza odklonila ameriški poziv na ustavitev atomskih poskusov v ozračju, izvedle nekaj poskusov pod zemljo, pri katerih ni nevarnosti žarčenja.

Sovjetska zveza je minuli teden imela tudi rakete »strelne vaje«. Rakete, ki so jih izstrelili iz Sovjetske zveze, so padle na »natančno določeno mesto« v oceanu, nad

8 tisoč km daleč v stran. Kljub opozorilom tujim ladjam so vnaprej napovedane poskuse kot nepovabljeni gostje opazovali seveda tudi Amerikanci. Sicer pa je to bil očitno namen Sovjetov, ko so poskuse vnaprej naznanili, da namreč pokažejo, da v resnici posedujejo daljnometne rakete, ki bi mogle ponesti atomske bombe kamorkoli — tudi na severnoameriška mesta. Amerikanci so pa čez nekaj dni sporočili, da so tudi oni z uspehom preizkusili svojo največjo raketo »Titan«, ki je poletela 7200 km in je sedaj pripravljena za »bojno uporabo«. Zraven pa še pristavljajo, da jih bodo kmalu tudi industrijsko, to je masovno izdelovali. Naskok Sovjetske zveze glede raketnih orožij se očitno zmanjšuje. — Človek si ne more kaj, kot da se ob teh poročilih o »uspehih« zamisli — če bi bilo samo polovico res, bi bilo že preveč strašno, žal pa je res še več.

Važni termini za volitve v Kmetijsko zbornico

KMETJE, NAJEMNIKI!

Do 3. oktobra je možen vpis v volilni seznam za volitve v Kmetijsko zbornico. Za to je treba izpolniti volilni formular (Wählerantragsblatt).

Med 3. in 12. oktobrom je čas za reklamacije glede vpisa v volilni seznam ali izbrisa iz njega. Tozadevne pismene vloge se vložijo na krajevno volilno oblast pri občini.

Do 29. oktobra je treba vložiti kandidatne liste.

Najkasneje do 10. novembra je treba prijaviti krajevni oblasti volilne priče.

Glede prijave volilnih prič in vložitve kandidatnih list za občine boste prejeli pravočasno naša navodila. Okrajne kandidatne liste in deželno listo bo vložila centrala v Celovcu.

Dne 19. novembra so volitve v Kmetijsko zbornico.

(Podrobna pojasnila na 8. strani.)

KMEČKA GOSPODARSKA ZVEZA
Viktringer Ring 26, Celovec

Prvič Afrikanec predsednik Združenih narodov

Za predsednika 16. zasedanja Združenih narodov je bil skoraj soglasno (vsi razen enega) izvoljen predstavnik Tunizije pri Združenih narodih, veleposlanik Mongi Slim. Prvič je bil Afrikanec izvoljen na to visoko mesto. Mongi Slim se je po izvolitvi v briljantnem francoskem govoru zahvalil za to čast, ki je bila izkazana ne le njemu osebno, ampak v prvi vrsti Afriki.

Kljub svojemu afrikanskemu poreklu velja Mongi Slim za enega izmed najbolj izrazitih predstavnikov mladih narodov, ki je sicer ostal zvest svojemu rodu, vendar se je duhovno oblikoval v kulturnem okolju svojih »kolonialnih gospodarjev« — Francozov.

Mongi Slim je sedaj star 53 let, je neporočen in zelo znan v krogih OZN, ker je kot predstavnik v varnostnem svetu vedno podpiral politiko generalnega tajnika OZN v kongoških vprašanjih. Doktoriral je na pariški univerzi in je nato pristopil k neodstourskemu gibanju, katerega član je bil

d leta 1954, to je leta, ko je postal eden izmed voditeljev politične stranke sedanjega državnega predsednika Tunizije Burghibe.

Leta 1951 je končal pogajanja za tunizijsko samostojnost in je nato bil notranji minister, državni minister, tunizijski poslanik v Združenih državah in v Kanadi. Pridobil si je sloves umerjenega moža in spretne diplomata. Potem ko je bil minister in poslanik, je Mongi Slim postal delegat pri Združenih narodih in bil izvoljen v varnostni svet. Slim je eden izmed sestavljalcev poročila OZN o madžarskem uporu in o vlogi, ki jo je imela Sovjetska zveza v dramatičnih dogodkih leta 1956. Kot znano, je poročilo Združenih narodov ostro obsodilo naselje, s katerim je Sovjetska zveza z ognjem in mečem zadušila v krvi težnje madžarskega ljudstva po svobodi.

Slima so podpirale zapadne države, prodrl je pa tudi zaradi tega, ker so zanj glasovale afriške in azijske države.

Južni Tirolci naj se sami pogodijo z Rimom

»Združeni narodi imajo druge skrbi kot pa Južno Tirolsko«, je izjavil minuli ponedeljek zunanjji minister dr. Kreisky po svojem povratku z otvoritve 16. zasedanja skupščine Združenih narodov. V New Yorku je dr. Kreisky imel večurni razgovor z italijanskim zunanjim ministrom Segnijem. Po razgovoru je Kreisky pozdravil »bilateralne razgovore« v okviru študijske komisije, ki jo je imenovala italijanska vlada in katere člani so tudi poslanci Južnotirolske ljudske stranke. Ravnanje dr. Kreiskega kaže, da sedaj stavi vse svoje upanje na

notranje razgovore med rimsko vlado in Južnimi Tirolci, ter ne več na mednarodno debato pred Združenimi narodi, čeprav jo je prijavil na dnevni red. Avstrijsko časopisje tolmači to ravnanje dr. Kreiskega kot umik z dosedanje linije. V New Yorku je Kreisky pustil kot svojega zastopnika državnega tajnika dr. Steinerja. Slišati je pa tudi, da sta se Segni in Kreisky o nekaterih točkah južnotirolske zadeve že sporazumela. Vendar sporazuma še niso objavili, ker je nanj treba javnost ustrezno pripraviti, da ne bo preveč razočarana.

URADNE URE

Pisarna Narodnega sveta koroških Slovencev, Krščanske kulturne zveze ter Kmečke gospodarske zveze je odprta vsak dan razen sobote od osmih do pol ene. Uradne ure predsednika Narodnega sveta so vsak četrtek od 10. do 12. ure.

- KRATKE VESTI -

Nov atentat na Južnem Tirolskem je bil izveden minuli ponedeljek v bližini kraja St. Martin v Passeiertal, domovini Andreja Hoferja, kjer so neznanci položili bombo, ki je ob eksploziji porušila 40 metrov visok stolp električnega daljnovoda, ki vodi v Lombardijo. Policija je pri bližnjih stolpih našla še šest bomb, ki pa niso eksplodirale. Italijansko notranje ministrstvo vodi še naprej preiskavo proti terorističnim akcijam v zadnjih tednih po Italiji. Poleg »centrale« v Innsbrucku, o kateri je bilo doslej govora v časopisju, pa je bila baje odkrita še ena v Kölnu.

Za novega papeškega nuncija na Dunaju je bil imenovan nadškof msgr. Odilio Rossi. Nasledil bo nedavno umrlega nuncija msgr. Dellepiane. Rossi je bil v preteklosti že v diplomatski službi Vatikana v Nemčiji, nazadnje je bil apostolski nuncij v Čile v Južni Ameriki.

Združeni narodi štejejo že 100 držav-članic, poročajo iz New Yorka, kjer je minuli ponedeljek Varnostni svet soglasno sprejel afriško državo Sierra Leone, ki je nastala iz istoimenske bivše britanske kolonije.

Ustanovitev posebnih obmejnih varnostnih čet v Avstriji, je minuli torek na predlog obrambnega ministra dr. Schleinerja sklenil ministrski svet. V zaporednih časovnih presledkih bo organiziranih 120 takih čet (s po 200 do 250 mož) v okviru zvezne vojske. Za to službo bodo v primeru potrebe mogli biti vpoklicani samo vojaški obvezniki, ki so bili za to posebej izveščani. Poverjene jim bodo obrambne naloge v bližini njihovega običajnega bivališča.

Truplo Daga Hammarskjölda, v Kongu tragično umrlega generalnega tajnika Združenih narodov, je neko ameriško vojaško letalo prepeljalo na Švedsko. Obenem je vzelo s seboj tudi posmrtno ostanke 15 spremljevalcev Hammarskjölda na njegovi vožnji v smrt. Hammarskjöldovo truplo bodo položili k večnemu počitku v družinsko grobnico v Upsali.

V Avstriji manjka 150.000 stanovanj, 30.000 družin stanuje v barakah, dočim 300.000 starih stanovanj ne ustreza več sodobnim potrebam, je izjavil minister za socialno skrbstvo Proksch. Pri stanovanjskem fondu ministrstva leži 37.656 prošenj za gradbeno posojilo. Povprečno mora vsak prošnjak čakati šest let, da pride njegova prošnja na vrsto. Lani je bilo v Avstriji zgrajenih samo 34.500 stanovanj, kar je za 1000 manj kot v letu 1959. Med vzroki za to so zvišanje gradbenih stroškov ter pomanjkanje delovne sile, ki je bilo poostreno zaradi odpora delavskih organizacij proti sprejemanju tujih delavcev.

Novi bankovci po 100 šil. so bili te dni dani v promet. Oblika novih bankovcev je nekoliko manjša od prejšnjih ter se drži »mednarodnega formata«, ki se ravna po dolarju. Zato bo odslej moč vsaj s formalno upravičenostjo govoriti o »alpskem dolarju«. Na njem pa bo na eni strani naslikano pročelje cesarskega dvorca Schönbrunn, na drugi strani pa glava »kralja valčkov« — Johanna Strauša.

Politični teden

Po svetu . . .

Vsak drugi dan ena sovjetska atomska bomba

Pravijo, da je človek bolj odporen kot najbolj trdoživa mačka, namreč da se na vse navadi, na bolje seveda mnogo lažje kot na slabše. Tako smo se v zadnjih tednih tudi hočeš nočeš morali navaditi na to, da živimo sredi mednarodne krize, ki je po soglasnem mnenju vseh — najtežja po zadnji vojni, pri čemer bi želeli, da bi beseda „zadnji“ veljala dobesedno.

Vzhod in Zpad se previdno otipujeta, da eden na drugem odkrijeta šibke točke. Taktika, ki jo uporabljata pri tem, je povsem različna. Sovjetska zveza govori o „milorajbnosti“ ob pošastnem svitu atomskih eksplozij, pri čemer pa že vnaprej pripoveduje, da ne misli od nobene svoje zahteve popustiti. Združene države pa proti sovjetski trdoti nenadoma postavljajo presenetljivo elastičnost, ki spravlja v zadrego celo ameriške zaveznike v Evropi, še izza časa ranjkega ameriškega zunanega ministra Dullesa navajene na radikalna stališča washingtonske vlade.

Ne le, da so si Združene države pustile dopasti presekane Berlina na dvoje (v tem pogledu res niso mogle kaj prida ukreniti, razen vojne seveda!), v zadnjem času se je pojavila v javnosti cela vrsta »indiskrecij«, po katerih se baje namerava Washington sprijazniti z „obstojem dveh Nemčij“. Celo v Bonnu govore o »razočaranih odločitvah«, ki da so na vidiku. Prvi, ki je te „tajnosti“ iznesel v javnost je bil prav moč, ki bi naj po namenih ameriške vlade dvignil moralo v Zapadni Nemčiji: bivši general Lucius Clay, ki si je kot vrhovni poveljnik ameriških čet v Nemčiji leta 1950 izmislil in izvedel sloviti „zračni most“, s katerim je premobiliziral blokado bivše nemške prestolnice. Ameriški predsednik Kennedy ga je imenoval za svojega posebnega poslanca v Berlinu, toda še preden je odšel v Berlin, je Clay namignil, da se utegnejo izvršiti gotove spremembe v ameriški politiki glede Nemčije. Ko je prišel v Berlin, je svoje newyorške izjave sicer zaničeval, toda čez dva dni jih je pred Združenimi narodi potrdil sam ameriški predsednik Kennedy.

Berlin — zgrešena špekulacija za oba

Teh zaenkrat nenavadnih novic ni moč vzeti kot čisto zlato ne v enem in ne v drugem smislu, ne kot popolno popuščanje Združenih držav sovjetskim grožnjam z atomsko bombom in tudi ne kot prefrigano propagandno politiko pomirljivosti, dočim bi zadržanje Zapada za zeleno mizo mnogo trše.

Pri presoji berlinskega in z njim zvezanega nemškega vprašanja je treba v prvi vrsti upoštevati, da je le del večjega kompleksa mednarodnih problemov in napetosti, ki vznemirjajo današnji svet. Glede Berlina in nemškega vprašanja je jasno, da sedanji provizorij ne more večno trajati ter da za sedaj nihče ne more pregnati Sovjetske zveze z njenih ob koncu vojne z orožjem in kasneje bodisi s silo bodisi prevaro pridobljenih postojank v Evropi.

Tak poskus bi pač pomenil novo svetovno vojno. To velja tako za Berlin, kakor za mejo proti Poljski ob rekah Odri in Nižavi (Oder—Neise) in predvsem za Vzhodno Nemčijo. Sovjetsko politiko namreč ne usmerjajo samo veliki, a daljni končni cilji, med katere brez dvoma spada podjarmljenje vsega sveta pod komunizem, temveč jo pogosto diktirajo lastne slabosti in potrebe. Med temi je v Evropi predvsem krvavenje Vzhodne Nemčije, kajti preko Berlina se je najboljše nemška kri (mladi delazmožni ljudje) pretakala v Zapadno Nemčijo. V človeško naravo je pač položena težnja, da sili tja, ker je bolje. Bolje pa je tam, kjer je svoboda, kjer je blagostanje. Vprav zato je kljub zunanemu zmagoslavju, ki ga v Berlinu praznuje nasilje, poudarjeno v bodeči žici in »kitajskem zidu« skozi mesto, vprav ta ukrep priznanje težke notranje slabosti komunističnega sistema, ki delavcem obeta raj na zemlji, a ga dati ne more, temveč jim daje samo teror in pomanjkanje, iz katerega prav delavno ljudstvo v trumah beži.

Berlinska zadeva se je namreč izkazala kot zgrešena špekulacija za obe strani. Sovjetski zvezi se je sicer posrečilo, da je Zapadu nastavila z Berlinom zanko, kajti mesto je od vseh strani obdano s sovjetskim

območjem, toda po drugi strani se je izkazalo, da Sovjetski zvezi manjka moči, da bi to zanko zadržala. In v tem se je Moskva uračunala, kajti mislila je, da bo mogla z Berlinom trajno izsiljevati Zapad. Zgodilo se je celo huje, Berlin je postal okno, skozi katero je odtekala neobhodno potrebna delovna sila na zapad. Po drugi strani pa je bila reka beguncev iz Vzhodne Nemčije v Zapadno Nemčijo nekaj časa zapadnjakom sicer dobrodošla, toda sčasoma jim je začela povzročati skrb, in to ne le zapadnim velesilam, ampak tudi sami zapadnonemški vladi. Med tem ko je vlada v Bonnu vztrajno odklanjala priznanje nemško-poljske meje, deloma iz razumljivih notranjih političnih razlogov, kajti to priznanje predstavlja za vsako nemško vlado, pa tudi za nemški narod bridko pilulo, pa je zaradi toka beguncev iz Vzhodne Nemčije grozila celo izpraznitev »srednjememškega« prostora, to je tistega, ki ga je Nemcem voljan priznati tudi Vzhod. Brez dvoma je, da bi se v nastajajočo praznino iz vzhodnejših predelov komunističnega bloka prej ali slej naselile druge narodnostne skupine, kajti kljub temu, da so življenjski pogoji v Vzhodni Nemčiji mnogo slabši kot v Zapadni, pa so še vedno znatno ugodnejši od onih v Sovjetski zvezi in ostalih satelitskih državah. Pa tudi preveliko nagradenje Nemcev na tesnem prostoru Zapadne Nemčije ni brez nevarnosti.

Adenauer hoče prevzeti »razočaranja«

Živahna gospodarska konjunktura je sicer mogla zaposliti vse begunce, toda ta konjunktura ne bo večno trajala. Pri prvih težavah bi se utegnili Zapadna Nemčija spremeniti v nevarno eksplozijsko ognjišče. Že pri parlamentarnih volitvah prejšnje nedelje je veliki porast glasov »Svobodne nemške stranke« (FDP) v kateri se zbirajo liberalni pa tudi nacistični krogi pokazal nevarne tendence v nacistični smeri, kajti izkazalo se je, da z Adenauerjem nezadovoljnih Nemcev niso mogli zajeti socialisti, ampak nemški »svobodneži«. Ko so ti pri pogajanjih za sestavo nove vlade stavili ne le zahtevo po odstranitvi Adenauerja, ampak tudi po »novi« zunanji politiki, se je vodstvo krščanske demokratske stranke odločilo za polno podporo Adenauerju, obenem pa tudi za poskus koalicijske z zunanje politično razsodnejšo Socialistično stranko (SPD).

V tej luči dobiva drugačen pomen tudi odločitev starega Adenauerja, da kljub delnemu nazadovanju pri volitvah ostane na krmilu Zapadne Nemčije, da s svojo avtoriteto pokrije »razočarajoče odločitve«, ki jih vidi prihajati in je zanje vedel že pred

volitvami. Že pri berlinski krizi je bilo v Zapadni Nemčiji opaziti nevarne znake malodušja in razočaranja nad zapadnimi zaveznicami, ki nočejo iti v vojno za Nemce.

Adenauer, ki je iz vojnih ruševin dvignil (ob sodelovanju pridnih nemških rok in izdatni ameriški gospodarski pomoči) Zapadno Nemčijo v najbolj cvetočo državo zapadne Evrope ter ji zagotovil enopravno mesto in spoštovanje med državami svobodnega sveta, hoče sedaj prepeljati nemško ladjo preko nacionalističnih brzic in valov čustvenega razburjenja, ki se bodo neizogibno dvignili ob sedaj že neizogibnih spremembah. Gotovo bi bilo bolj komedno, da se prej umakne in prepusti drugim nevaležno žetev Hitlerjeve setve — totalne vojne s totalnim porazom. Vsekakor se pa moramo v Evropi pripraviti na nove preizkušnje živcev.

Od Berlina se pa te dni preusmerja težnja mednarodne diplomacije v New York, kjer zaseda 16. skupščina Združenih narodov. Glede volitve predsednika ni bilo težav, kajti z lahkoto je bil izvoljen tunizijski predstavnik Mongi Slim (o čemer poročamo na drugem mestu).

Združeni narodi: Kdo bo kočijaž?

Mnogo težje preglavice pa povzroča izvolitev novega generalnega tajnika Združenih narodov, ki bi naj nasledil v Kongu tragično umrlega Sveda Daga Hammarskjölda. Sovjetska zveza, ki je v zadnjih letih bila nezadovoljna s Hammarskjöldom, kajti kljub svoji diplomatski objektivnosti se on ni puštal zlorabljati za komunistične intrige, je dobila sedaj dobrodošlo priliko, da poskuša izvesti svoj priljubljeni načrt »trojke«. Kot je znano, je trojka ruska konjska vprega (trije konji vstrijc) in ta zadeva se je na ruskih starih zelo dobro obnesla, ker je pač šlo za konje, ki jih je imel trdo na vajetih en vozač. V Združenih narodih bi pa naj bila trojka vprežena tako, da bi generalno tajništvo, ki mora kot eksekutiva »vleči« Združene narode naprej, obstajalo iz treh tajnikov z enakimi pravicami. Le če bi vsi trije bili sporazumni, bi mogli kaj ukreniti. Eden izmed teh treh bi pa naj bil izbran vedno iz sovjetskega bloka. V praksi bi to pomenilo, da bi tajništvo bilo ali ohromljeno, ker bi vsak vlekel na svoj kraj, ali pa bi morali vleči sporazumno, to je tako, kot bi na koncu prek svojega »konja« v trojki hotel Hruščev, torej bi bil on kočijaž Združenih narodov. Te dni tečejo v New Yorku razgovori, katerih namen je, najti rešitev iz zmotanega vprašanja. Ohromitev Združenih narodov bi pa seveda imela težke posledice za že itak težki mednarodni položaj. Posebno bi to občutile male države, za katere je ta svetovna organizacija mnogo bolj pomembna kot pa za velesile.

. . . in pri nas v Avstriji

Klaus: Kje bom jemal . . .

Borba za državni proračun gre proti koncu, letos je znatno mirnejša kot minula leta. Menda je to zasluga zveznega kanclerja dr. Gorbacha in finančnega ministra dr. Kausa, ki ob rastočih zahtevah po denarju ohranjata mirne živce. Poleg tega pa napeti mednarodni položaj pomirjevalno vpliva na duhove v notranji politiki. Finančnemu ministru se je posrečilo, da je vsaj v lastni stranki (OeVP) dosegel več ali manj prostovoljno sloga in edinstvo ter jo zavezal k načelu, da proračun ne sme prekoračiti »stropa« 54 milijard šil. in da morajo vsaj v glavnem biti izdatki in dohodki izenačeni.

S socialistične strani je podkancler dr. Pittermann prevzel vlogo pomirjevalca. V svojem nedeljskem radijskem govoru je poudaril, da se je treba pri ustrežanju želji posameznih ministrstev in interesnih skupin ravnati po razpoložljivih sredstvih, kajti državno gospodarstvo mora biti v ravnotežju. Zato je treba narediti vrstni red želj in iz njih izbrati tiste, ki so najbolj vredne izpolnitve. V glavnem sta si torej obe stranki glede proračunskih načel edini, vsaj v javnih besedah, spor se začne, katere želje so bolj upravičene od drugih. Pri OeVP menijo, deloma tudi pod pritiskom kmetijskih »krogov« v lastnih vrstah, da je treba vendar enkrat zadovoljiti kmete, ki že itak predolgo čakajo. In ker je pred nami volilno leto, je tudi podkancler Pittermann našel prijazne besede razumevanja potreb malih gorskih kmetov, ne da bi pri tem povedal, kako bi jim bilo treba konkretno pomagati. Vsekakor bo glede tega bržkone

prišlo do kake vmesne rešitve na temelju zahtev kmetijskih krogov.

Kot »protiustlugo« pa zahtevajo socialisti znižanje uslužbenskega davka (Lohnsteuer), kar je brez dvoma pravilno. Vendar je značilno, da zahteva ne meri na znižanje davka najnižjih kategorij delavcev in uslužbencev, ki imajo najmanjše plače, temveč na znižanje »progresije«, to je naglo rastočega zviševanja pri kategorijah uslužbencev z višjimi plačami. Med temi so pa ne le specializirani delavci, ki so organizirani pri SPOe, ampak tudi mnogi višji uslužbenci, ki pripadajo OeVP. Vsekakor bi se bolj »podobilo« za OeVP, da se ozre na to kategorijo, ki jo finančni uradi sedaj neusmiljeno skubejo. Socialisti imajo pač tanjšo uho za potrebe prihajajočega volilnega leta.

Premogovniki zopet v krizi

Minuli teden se je prvič sestal vladni odbor za premogovnike, ki ga tvorijo predstavniki tistih dežel, kjer leže rudniki, industrije in rudarjev. Zaradi vedno večje uporabe olja kot industrijskega goriva in kuriva po stanovanjih ležejo ne le pri nas, temveč povsod v svetu premogovniki, ki proizvajajo kvalitetno slabše vrste premoga, v vedno večje težave, ker s svojim blagom ne morejo konkurirati olju. Zato se zaloge premoga nevarno večajo. Sedanje krizo so izzvali načrti o ustavitvi premogokopa v Fohnsdorfu, pa tudi v Wolksendorfu v Labotski dolini. Spomnimo se, da je med glavnimi vzroki za gradnjo Podjunske železnice bila ravno »potreba« po dovozu labotskega premoga v srednjo in severno

Koroško. Zadeva je zelo težka, ker bi s tem znatno število rudarjev bilo ob delovno mesto. Čeprav vlada splošno pomanjkanje delovnih sil in bi rudarji najbrž zlahka dobili drugod delo, je taka preusmeritev zvezana s trdotami, posebno ker bi morali rudarji iti za delom drugam. Stvar je seveda tudi politična in obe koalicijski stranki poskušata iz nje kovati politični kapital. Toda končno bodo vendarle zmagali gospodarski razlogi, ki zahtevajo ukinitve nerentabilnih podjetij. In kaj bo potem prevzela podjunska železnica?

Tudi pri nas na Koroškem pripravljajo proračun za prihodnje leto. Kot poroča tukajšnje socialistično časopisje, je osnutek proračuna že gotov. Ne da bi navajalo konkretne številke, napoveduje, da bo proračunska vsota tudi zvišana, in sicer zato ker dohodki dežele naraščajo. Kaj menite, kdo bo od te torte dobil večji kos?

SLOVENC

doma in po svetu

Slovenski dušni pastir v Gorici

Goriški nadškof msgr. Ambrosi je po dolžnosti in obljubah, katere je dal slovenskim katolčanom, imenoval za novega kaplana župnije na trgu Vittoria, g. Stanka Jeričijo. Mesto je bilo začasno nezasedeno, ker je bil dosedanj kaplan g. Mazora določen za župnika v Šempolaju, ki je bil brez slovenskega duhovnika. Imenovanje pref. Stanka Jeričija je tako v kali zadušilo špekulacije komunistov, ki so — čeprav so načelno Cerkvi nasprotni — vseeno skušali zanesti nacionalistično polemiko v premestitev g. Mazore in pozabili, da je nadškof msgr. Ambrosi samo uslišal želje Slovencev iz Šempolaja. Slovensko prebivalstvo goriške pokrajine se ni pustilo potegniti po komunističnih intrigah, ki jim je imenovanje č. g. Jeričije docela spodneslo tla.

3200 novincev na ljubljanski univerzi

Dne 30. avgusta se je za vpis na slovensko univerzo v Ljubljani prijavilo 3250 novincev, vendar se bo to število do zaključka vpisa, t. j. do 1. oktobra še povečalo. Med njimi je 947 žensk. Prevladujejo pa ženske le na filozofski fakulteti, kjer jih je med 344 prijavljenci kar 219. Med posameznimi strokami filozofske fakultete prednjači po številu novincev germanistika, kar kaže, da zanimanje za nemški jezik in kulturo po poskusih uvajanja ruščine, angleščine in francoščine zopet pridobiva nazaj svoje tradicionalno prvo mesto. Za študij psihologije se je prijavilo 46 novincev, sociologije 40, slavistike 35. Najmanj pa je zanimanja za primerjalno jezikoslovje in etnologijo, za kar sta se prijavila samo po 1 novince, noben pa za klasično filologijo. Pravna fakulteta bo imela 476 novincev, ekonomska 356, fakulteta za naravoslovje in tehnologijo 470, fakulteta za gradbeništvo, arhitekturo in geodezijo 431 novincev. Na fakulteti za elektrotehniko bo 243, na fakulteti za strojništvo pa 237 novincev. Na medicini pa se je prijavilo 343 novih kandidatov za Eskulapove bratce. Botaniška fakulteta (kmetijstvo, gozdarstvo in veterina) bo imela 319 novincev.

† Kipar Jaka Savinšek

Zadet od kapi je v Würzburgu v Nemčiji, kjer se je mudil na mednarodnem kiparskem simpoziju (srečanju), pred kratkim umrl slovenski kipar Jaka Savinšek, star šele 39 let. Čeprav je šele pozno, leta 1946, začel obiskovati umetnostno akademijo v Ljubljani, so profesorji kmalu postali pozorni na izredni talent mladega Kamničana. Kmalu se je postavil v prvo vrsto sodobnih slovenskih kiparjev. Med njimi velja posebej omeniti mojstrske portrete naših velikih mojst, ki so postavljeni kot spomeniki: pesnik Oton Župančič na Vinici, pisatelj Ivan Tavčar na Visokem, pesnik Simon Gregorčič v Kobaridu, književnik Miran Jarc, Janez Trdina in Dragotin Kette v Novem mestu, igralca Franc Lipah in Marija Vera v Ljubljani. Med njegovimi mladostnimi ustvaritvami prednjači občuteni „Slepi deček“, kot najbolj monumentalno delo pa velja spomenik „Vojna in mir“ v Celju. Savinšek je bil tudi spreten ilustrator in je med drugim opremil mladinsko knjigo Jonathana Swifta, „Gulliverjeva potovanja“. Bil je mednarodno usmerjen ter je sodeloval pri pripravi mednarodnih kiparskih srečanj v Kostanjevici in Portorožu. V nagrobnem govoru je dejal rektor umetnostne akademije v Ljubljani Božidar Jakac: „Bil je moč izredne inteligence in razgledanosti, filozof in čudežni sanjač, poln čudovitega čudenja in navdušenja, ki je tako značilno za velike ustvarjalce. Vedno nemiren iskalec se ni nikdar ustavljel s povprečnim.“ Bil je pa tudi vselej neumoren delavec. Ko so mu prijatelji svetovali, naj si privoščijo malo počitka, je odgovoril: „Moram delati, ker vem, da ne bom dolgo živel.“

Po Argentini . . .

(Koroškim bralcem svoje vtise opisuje župnik Vinko Zaletel)

Včeraj smo prejeli tolsto pismo iz Argentine. V njem je bilo zapisano: »Dragi urednik! Nisem jaz pred poldrugim mesecem napisal pod članek o mojem potovanju po Južni Ameriki, Nadaljevanje prihodnjik, ampak ti. Torej se nisem jaz zlagal. Sicer bom pa sedaj zopet začel opisovati svoje potne doživljanje. Takoj za to številko imaš tu, za naslednjo pa prinesem osebno.« Zlagal se ni nihče, ker je urednik napisal v dobri veri tisto pripombo in ni mogel slutiti, da bodo slovenski rojaki v Argentini č. g. Zaletela tako »vzeli v zakup«, da niti za »Tednik« ni več utegnil pisati! Ur.

Ze poldrug mesec nisem dobil toliko časa, da bi sploh kaj napisal. S prihodom v Buenos Aires se je začel prav divje življenje. Vsak dan je imel svoj obsejni program vsaj do polnoči. Če bi hotel vse doživljaje opisati, bi se še naveličali brati. Le nekaj bi pa rad koroškim bralcem povedal.

V Argentino sem vzel s seboj veliko barvnih slik o Koroški, o naših krajih, o življenju, o običajih, skupno več kot 500 slik. Vedel sem, da jih bodo v Argentini živeči Slovenci veselili, ker bodo v njih našli kos domovine. Toda nisem si mogel predstavljati, da jih bodo sprejeli tako navdušeno in hvaležno. Ko sem jih prvič pokazal, so me takoj povabili na vse strani.

Povsod je bilo polno navdušenih gledalcev, da sem ponekod moral predavanja ponoviti. Slike so spremljale na zvočnem traku primerne pesmi in ob pesmih »Moj rodni dom«, »Njav čez izaro«, »Rož, Podjuna, Zila«, ko so gledali obenem naše domače kraje, naše rože in narodne noše, so bili ganjeni do solz. Povsod sem našel izredno veliko zanimanje za Koroško. Polovica tu živčih Slovencev je itak nekaj let po vojni preživela na Koroškem. Četudi so ta leta polna grenkih spominov, so pa tudi lepi spomini na kraje in ljudi.

Pred predavanjem so me pozdravili s pesmijo in govori. Smatram, da to ni veljalo meni, ampak Koroški. Govorniki so poudarjali, da se zanimajo za Koroško, kjer je žibelka našega narodnega in verskega življenja, da čutijo z nami in da naj ponesem na Koroško pristrčne pozdrave vsem bratom in sestram.

Najbolj pristrčno pa je bilo v slovenskih šolskih tečajih. Obiskal sem vse in otroci so me pozdravili s pesmimi, deklamacijami in šopkom: nagelj, roženkravt in rožmarin in kakim darilom. Saj za otroke je najvažnejše, da so po slikah dobili pojem o domovini svojih staršev in o življenju doma. Kakšne so gore in jezera, naše cerkvice in križi, naše gorske in poljske rože, naše kmečke hiše, naše domače živali. Kar živeli so ob sankanju — prvokrat so videli sneg in sanke —, ob piškanih in srnici. Ko sem pokazal koruzo, ki jo sušijo ob skednju, so nekateri ugibali, ali je to korenje ali so banane.

Kar sem pri Slovencih v Argentini naj-

bolj občudoval, je njihovo požrtvovalno delo, da ohranijo svojo domačo besedo. Zato imajo svoje časopise in knjižna izdaja. V vseh krajih, kjer je več Slovencev, so zgradili slovenske domove, kjer gojijo petje, igre, družabno življenje in kjer so tudi slovenski šolski tečaji. Prav neverjetno je, da n. pr. skupina 15 slovenskih družin (v Berazategui) zgradi svoj prosvetni dom. Slovenski domovi pa niso le hiše, ampak tudi prostori za igranje, šport in lekdor ve, koliko stane v Buenos Airesu prostor in hiša, ta zna vrednotiti vse te žrtve.

Prosvetno in organizacijsko delo je med Slovenci tako živahno, da so vsako nedeljo prireditve na več krajih, da je kar težko izbrati, na katero prireditev bi šel.

Dalje imajo Slovenci svoje semenišče, dva dijaška zavoda, svojo tiskarno in popolnoma slovensko naselje s svojo župnijo, ki jo vodijo slovenski lazaristi.

Slovenski šolski tečaji pa so največjega pomena, da se materina beseda še ohranja pri otrocih in mladini, ki seveda obiskuje državne, t. j. argentinske šole. Izredno požrtvovalno delujejo učiteljice, ki učijo zastonj in seveda si morajo služiti kruh v privatnih službah. Žrtve pa so tudi za starše, ker so tam v Buenos Airesu tako velike razdalje, da morajo otroci priti z avtobusi v šolo. Toda prav zato mora mati ali oče spremljati otroke in radi žrtvujejo čas in denar, da le otroci dobro slovensko

znajo. Dva slovenska tečaja imata čez 100 otrok. Pouk je ob sobotah popoldne, ker v sobotah ni šole v Argentini in so otroci prosti in imajo učiteljice tudi ob sobotah popoldne prosto.

Seveda povzroča slovenščina otrokom precej težav, ker so sicer vedno v argentinski, t. j. španski šoli, zlasti črke, ki jih španščina ne pozna. V neki šoli je učiteljica rekla otrokom, da naj povedo staršem, da v nedeljo pride g. župnik Zaletel, (ko sem imel srebrno mašo). Naj zapišejo v zvezek, da ne pozabijo. Pa je učenec nekega mojega znanca zapisal v zvezek po špansko »cura choco« in je doma rekel očetu, da mora v nedeljo v cerkev, namreč na pogreb, ker se je gospod »župnik zaletel«. Razumel je tako, da sem se z avtom zaletel in me bodo pokopali.

Ker je bilo za predavanja o Koroški tako veliko zanimanje, sem imel v tem kratkem času tam 27 predavanj. Koroško sem kazal v dveh delih, v vsakem po 300 slik z zvočno spremljavo. Ker mi je za drugi del manjkalo časa, da bi zopet na vse kraje šel, sem za zaključek imel predavanje v veliki dvorani dominikank v kraju Ramos Mejia, k. se ga je udeležilo 700 ljudi.

O delu, položaju in uspehih Slovencev v Argentini pa kdaj drugič več. Dosti je Buenos Airesa, tega prerivanja po avtobusih, kolektivih, železnicah, vseh vrst stajkajev, obiskov, telefona, povabil, treba se je podati na pot, na dolgo pot, vsaj 5000 km dolgo. Obiskal bi rad še nekatere druge slovenske naselbine in predvsem slovenske duhovnike v državi Čile.

Očividec poroča o „železni zavesi“ preko Nemčije

Slovenski rojak, ki je uporabil svoj dopust, da obišče svojce in znanke v Zapadni Nemčiji, se je podal tudi na mejo, ki loči Zapadno Nemčijo od takozvane »Demokracije nemške republike« ter tvori obenem »železno zaveso«, ki deli svet v dva velika tabora. Tako poroča o svojih vtisih:

»Če se pripeljete na mejo, takoj opazite veliko razliko. Na zahodni strani se lahko vsakdo sprehaja ob meji, kakor se hoče, nihče ne vpraša ali kontrolira, na vzhodni strani pa je vse mrtvo, ne vidite žive duše, razen obmejnih stražnikov, ki hodijo po dva in dva ob meji s težkimi brzostrelnimi puškami. Ceste na drugi strani so vse s travo obraščene in čeravno je naselje komaj kakih 300 korakov oddaljeno od meje, nismo videli ljudi na cesti ali sploh kakšnega življenja. Šele po dolgem opazovanju sem videl, da se za debelimi drevesi drevoreda, ki vodi od meje v vas, skrivajo ljudje, ki od časa do časa prestrašeno gledajo izza drevet proti zapadni meji. Toda nihče si ne upa na cesto, kjer bi hodil normalno, kakor smo mi na tej strani. Malo nižje pri Helmstedtu gre avtomobilska cesta v Berlin, kjer je zopet na tej strani stražen živčav, na drugi strani pa vse

mrtvo, razen zahodnih avtomobilov, ki peljejo v Berlin po cesti, po kateri je šlo 1500 ameriških vojakov v Berlin na pomoč (!). Če govorite z Nemci, obiskal sem tudi nekega svojega mladostnega kolega z gimnazije, ki je tam ugleden zdravnik, slišite, da so se Nemci že sprijaznili z mislijo, da bosta dve Nemčiji in da bo Hruščev to lahko dosegel. Gre še samo za Berlin, glede katerega ljudje mislijo, da bo s taktiko sovjetske »salami-politike« tudi ves Berlin čez nekaj časa sovjetski, če se zapad ne bo zganil. Za ta slučaj predvidevajo velik exodus Berlinčanov in se reče, da bo najmanj en milijon Berlinčanov pobegnilo v zahodno cono.

Vzhodni propagandisti se že norčujejo iz tistih Berlinčanov, ki so si že nakupili vile v Zapadni Nemčiji, da tja tja pobrišejo. Ugled Amerike je na absolutni ničli. Nemci pravijo, da ne preostane ničesar drugega, kakor da čakajo in da ob ugodnem trenutku sami preskrbijo za »Einigung«. Kako, tega pa še sami ne vedo. — Res pa je, da je situacija bila tako napeta, da če se ne bi zapadnonemške oblasti trudile pomiriti ljudi, bi gotovo prišlo do krvavih incidentov, če ne do vojne.

Lombardije. Tedaj se je stari kralj Viktor Emanuel I. odpovedal prestolu v prid svojemu bratu Karlu Feliksu, a za čas njegove odsotnosti je poveril regentstvo princu Karlu Albertu. Ta je sicer sam simpatiziral z liberalci, vendar je neodločno kolebal sem ter tja, obljubil ustavo po španskem vzorcu, nato pa pobegnil k četam, ki so ostale zveste staremu režimu. Medtem (v mesecu marcu l. 1821) so avstrijske čete (50.000 moč) že vkorakale v Napolitansko¹⁾, kajti tamošnja »vojska« je kratko in malo pobegnila, čim je zagledala Avstrijce. Parlament je bil seveda takoj razpuščen, ukinjena ustava in pod varstvom avstrijskih bajonetov, ki so ostali tam do l. 1827, vnovič uveden vprav krvavi absolutistični despotizem, ki ga je posebno pridno posnemal tudi modenški vojvoda.

Podobna usoda je že par tednov zatem doletela tudi Piemontez, kjer je komaj 15.000 avstrijskih vojakov hitro razpršilo »vojsko« tamošnje liberalne vlade, nakar so izdali v Ljubljani zbrani trije vladarji nov manifest, v katerem je bilo rečeno, da se smejo v upravi in zako-

cele množice plemstva in radovednežev iz vse dežele ter raznih pustolovcev in glumačev z vseh vetrov.

Prvi je prispel v Ljubljano (4. I.) Metternich, dva dni za njim cesar Franc I., dne 7. I. ruski car z Nesselrodom in Capodistriasom, naslednji dan neapeljski kralj, za njim pa potem še modenški nadvojvoda, salernska nadvojvodinja, par avstrijskih nadvojvod, a po svojih odposlancih so bile zastopane še Prusija (s Hardenbergom), Francija, Anglija, Sardinija, papež (s kardinalom Spino), Toskana, Portugalska in Danska. Car je odpotoval potem nazaj v Rusijo šele dne 13. V., cesar Franc I. dne 21. V. preko Celovca na Dunaj, naslednji dan pa potem še Metternich.

Cesarja Franca I. in Metternicha je že tedaj jako vznemirjal velik ugled, ki sta si ga pridobila v vsej javnosti in zlasti še pri vseh Slovencih kar in slovanska Rusija s svojo zmago nad Napoleonom. Ob priliki ljubljanskega kongresa se je več dijakov celo zanimalo za to, da bi odšli s carjem še oni v Rusijo. Nekaj Jos. Pavlič iz Šmarja na Dolenjskem se je celo tako opogumil, da je odgovoril samega carja, ko se je ta šel po tivoljskem drevoredu. Car mu je ljubeznivo odgovoril, naj se zgleda pri knezu Volkonskem, kar je potem tudi storil in menda pozneje res odšel v Rusijo. Dogodek je pa spraval na noge vso policijo, sledile so dolge preiskave in za zadevo se je zanimal tudi sam cesar.

„Oesterreichische Nation“ o nas

»Die Oesterreichische Nation«, mesečna revija, ki jo izdaja »Oesterreichische Gemeinschaft« v Salzburgu, prinaša v svoji zadnji številki zgoščen a izčrpen izveček iz predavanja o koroških Slovencih, ki ga je imel dr. Valentin Inzko 11. julija na zborovanju »Oesterreichische Gemeinschaft« v St. Georgen am Längssee. Predavatelj je v zvezi z določbami člena 7. državne pogodbe razčlenil položaj na Koroškem.

Solstvo označuje predavatelj kot ključno vprašanje ureditve manjšinskih pravic ter ugotavlja, da je praktična odprava dvojezične šole na Južnem Koroškem položaj na tem področju le še poostrila in da tudi novi zakon o manjšinskem šolstvu ni prinesel izboljšanja. Stanje manjšinskega osnovnega šolstva je slej ko prej zelo nezadovoljivo, predvsem tudi zaradi pomanjkljive ureditve in delovanja nadzornih organov. Kot »dejanje v evropskem duhu« pa označuje ustanovitev državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu, po iniciativi prosvetnega ministra dr. Drimmla. Pod vodstvom ravnatelja višjega štud. svetnika dr. Joška Tischlerja ta šola lepo in uspešno deluje. Predstavlja pa tudi nekaj »novega v vzgojnem pogledu«. Učencem zagotavlja »obvladanje obeh jezikov, materne in državne jezika ter jih vzgaja za dobre Avstrijce«. Nato dr. Inzko odkloni kot neustrezen sedanji zakon o uradnem jeziku pri sodiščih in označi takozvano »priznavalno načelo« kot neprimerno za kakršnokoli objektivno ugotavljanje manjšine ter poudarja, da bi naj vprav uporaba tega načela po namenih nemško-nacionalnih krogov, ki ga najbolj glasno zahtevajo, služila zgolj za to, da bi sploh ne bilo treba izpolniti obveznosti, ki jih nalaga državna pogodba. Članek zaključuje:

»Splošna revizija (ponovna presoja) avstrijske politike do manjšin je z ozirom na dejstvo, da tvorijo Slovenci na Koroškem in Hrvatske na Gradiščanskem edini slovenski manjšini v svobodnem zapadnem svetu, ki temelji na krščanskih tradicijah, nujno potrebna. Vprav zaradi tega je naložena Avstriji pri ravnanju z njenimi sorazmernojah manjšinami, katerih pripadniki pa so slej ko prej lojalni in zvesti državljanji, obenem pa se nočejo odpovedati lastni samobitnosti, izpolnitev posebno važne naloge. Ta naloga gre preko ožjih meja naše domovine Avstrije ter političnih blokov in more dobiti evropski pomen.«

Sklepi zborovanja v St. Georgen

Na zborovanju »Oesterreichische Gemeinschaft« v St. Georgen am Längssee je bilo sprejetih več načelnih sklepov, med katerimi se eden nanaša tudi na narodne manjšine. Glasi se:

»Šele po vestni izpolnitvi vseh pogodbeno prevzetih obveznosti do narodnostnih skupin v lastni državi imamo pravico zavzemati se za Avstrijce v inozemstvu.«

FRAN ERJAVEC:

329

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Ker je postalo to vprašanje najbolj pereče v kraljestvu obeh Sicilij, so kongres v Opavi prekinili in ga sklenili nadaljevati meseca januarja v Ljubljani¹⁾, kamor so pozvali na zaslišanje tudi starega, lahkoživega kralja Ferdinanda I. Ta je moral pred odhodom iz Neaplja priseči, da bo pred zavezniki branil ustavo, a prišedšega v Ljubljano, so postavili zavezniki pred izbiro, da se odpove ustavi ali pa prestolu. Kralj si je izbral seveda prestol in zaveznike celo sam prosil, naj mu pomagajo doma zadušiti liberalni odpor, nakar je kongres obnovil opavske sklepe in pooblastil Avstrijo, da intervenira v Neaplju s oboroženo silo.

Piemontski liberalci so pod vodstvom grofa Santorra di Santorosa želeli pomagati svojim južnim rojakom in so zahtevali napoved vojne Avstriji za osvoboditev

¹⁾ Ljubljanski kongres je trajal posebno dolgo, to je od začetka meseca januarja do druge polovice meseca maja l. 1821. Sednintzky je poslal ljubljanskemu guvernerju že 26. XII. podrobna navedila, v katerih mu je zabičeval, naj ustvari primerno razpoloženje med ljudstvom s poudarjanjem legitimnosti absolutističnomonarhističnih načel in da naj s krepko roko zatire vsak poskus širjenja kakih prevratnih nazorov o ljudski suverenosti, ustavnosti in liberalizmu. Ne trpi naj nobenih revolucionarnih krivih nauk, spočetih v tajnih družbah in ki jih vodi le jakobinska vladoblenost.

Ljubljanci so se seveda veselili množice najvišjih gostov, diplomatov in množičnega drugega plemstva, ker so pri njih seveda upali dobro zaslužiti. Po naročilu guvernerja in kresijskega glavarja so hoteli čim bolj olepšavat tudi zunanje lice mesta, obenem pa skrbeti, da bi bili gosti čim najbolj preskrbljeni tudi z najraznovidnejšimi zabavami, kajti — kakor ob dunajskem in vseh naslednjih kongresih — ni bilo udeležencem prav nič manj do zabav kot do resnega dela. Samo z Dunaja so poslali iz dvornih hlevov 120 konj, 22 dvornih kočij in cele jate dvornih uslužbencev, razen teh pa še cel polk graničarjev. Seveda so se nateple ob tej priliki navzlic najstrožjemu policijskemu nadzoru v Ljubljano tudi

nodaji držav uvajati kake spremembe le »iz proste volje ter po preudarnem in jasnem nagibu tistih, ki so pred Bogom odgovorni za oblast« (t. j. vladarjev samih). Tako je zavladal po vsej Italiji, izvzemši v zmerno konservativni Toskani, nasilni reakcionarni absolutizem, ki je bil razmeroma najmilejši še v avstrijski Lombardiji-Benečiji, od koder so pa tudi seveda romale cele množice liberalnih domoljubov v zloglasno trdnjavsko ječo Spielberg (pri Olomucu na Moravskem). Poleg Confalonierija je med tem najbolj znan Silvio Pellico (tudi ta dva sta bila seveda karbonarja), pisatelj znamenitih »Mojih ječ« (o teh so dejali, da so škodovala Avstriji več kot izgubljena bitka), ki je ostal na potu iz Benetk v Spielberg nekaj časa zaprt tudi na ljubljanskem Gradu. Večkrat so vodili te italijanske rodoljube v ječe v notranjost Avstrije tudi skozi Beljak in Celovec (v januarju l. 1817 n. pr. generala Pignatellija). Okoli 2000 vodilnih italijanskih karbonarjev in liberalnih domoljubov je moralo tedaj emigrirati, toda policija Svete aliance jih je zasledovala tudi v tujini, tako da so mogli najti kolikor toliko varno zatočišče le v Španiji, deloma na Nizozemskem, zlasti pa v Angliji.

Ravno ta pritok italijanskih in drugih emigrantov v Španijo je pa članice Svete aliance nagnil, da so se končno odločile zadušiti ustavne svoboščine celó v Španiji, kjer je izbruhnil poleti l. 1822 nov upor proti kralju Ferdinandu VII. Ker se zaradi trajne medsebojne ljubosumnosti velesile niso mogle odločiti, kdo naj tam nastopi, so sklicali jeseni l. 1822 nov, posebno mnogoštevilno obiskani kongres v Verono, kjer so po nekaterih pomislekih po carjevem predlogu poverili to nalogo Franciji. Razen tega so sklenili še poostri nadzorstvo nad Italijo, v svojem zaključnem razglasu so pa še enkrat poudarili dobrote Svete aliance ter svarili vladarje in narode pred »vsemi atentati proti večnim zakonom morale«.

(Dalje prihodnjič)

GLINJE

(Dobimo popolno zvonjenje)

Sprejem 4 zvonov bo v soboto, dne 30. sept., pri Čežinovem križu v Glinjah ob 4. uri, žegnanje pa v nedeljo, dne 1. oktobra (šmihelska nedelja) ob 9. uri. Pridiguje v obeh jezikih mil. g. kanonik Aleš Zechner iz Celovca. Povabljeni!

SVEČE

(Novi vaščani)

Prijetno presenečen je tujec, ki se pelje od Bistrice proti Svečam. Odcep od glavne ceste v vas je lepo prevlečen s črnim asfaltom. Žal se to veselje sredi vasi konča, tam, kjer je središče in se začne najgrši del ceste. Ko so letos avgusta cesto popravljali, so obljubili, da bodo izboljšali kmalu tudi ostali del ceste, ki pelje po sredi vasi in spet do glavne ceste. Ko bo reguliran potok, se bodo takoj lotili tudi tega dela.

Zadnjič smo poročali o smrtnih slučajih, danes pa pogledimo, koliko novih vaščanov imamo. V družini Tonija in Lizije Beguš imajo že nekaj mesecev ljubko deklico. Tudi Ukelnova Meri ima punčko. V družini Halekovega Pepija imajo pa fantka, prav tako pri Helgi in Ferdinandu Kordesch. Tretjega otroka je dobila družina Kersche v Kajzah. V družini dr. Waldhauserja pa je sestra dobila brata, ki ima ime po očetu. Tudi v družini prof. Tonija in Malke Feinig so se nadvse razveselili ljubke deklice, ki je bila rojena na god apostola Mateja. Vsem staršem želimo, da bi jim otroci vselej bili samo v veselje in da bi bili tudi zvesti otroci nebeškega Očeta.

SV. ŠTEFAN V ZILJSKI DOLINI

(Iz farne kronike)

Lansko leto smo popravili kapelo na Kalvariji, kjer je naše pokopališče. Veliko se je trudil naš znani umetnik in slikar Friderik Jerina, da so vsi farani veseli in zadovoljni. Že lani nam je obljubil, da nam bo napravil še sveti križev pot. To se je zadnje tedne res zgodilo. Po temeljiti zunanji obnovitvi, vse postaje so dobile nov omet in čedne strehe, je naš mojstrski slikar da kapelam še »dušo in srce« v krasnih, pretresljivih in živih slikah ter tako upodobil trpljenje in smrt našega Gospoda Jezusa Kristusa, Bog povni njegov trud, nas pa in vse, ki bodo hodili na Kalvarijo, naj sveti križev pot tolaži in vzpodbuja k zveličavnemu premišljevanju božje ljubezni in usmiljenja do nas grešnikov. Naj bo našim dragim rajnim, ki počivajo na božji njivi, v trajen spomin!

Tudi v Sv. Štefanu na vasi lahko vidite nekaj zelo lepega, če nas pridete kdaj obiskat v Ziljsko dolino. Popolnoma prenovljen je bil starodavni, umetniško dragoceni križ iz leta 1525. Strokovnjak z Dunaja, ki ga je restavriral, je izjavil, da je eden izmed najlepših na Koroškem. To že veliko pomeni, ko imamo v naši lepi domovini toliko križev, kapelic in znamenj. Veseli smo in ponosni, da je bil ta spomenik, ki je izraz globoke vere naših prednikov, po navodilu spomeniškega urada popravljen in tako ohranjen nam in našim potomcem.

KLANČE PRI REBERCI

(Ženimo se radi — Smrt kosi)

V Klančah se je letos zganilo več deklet in zajadrlo v zakonski stan. Pa kar štiri sosede. Najprej pri Bugčevih Amalija, ki je zela ženina iz Labudske doline, menda zelo bogatega, potem bližnja Lajdermanova Frida, doslej najmlajša nevesta, ki je čez klanško polje frknila k Bornikovim v Gorici, dne 27. avg. pa sta v klanški cerkvi podali ženinoma roko kar dve sestri, sosedki prejšnjih dveh nevest, Greti in Anči Ogrin, hčeri klanškega ključarja Ozvalda Ogrina. Artovi dečki sta vzeli 2 Grabštajnca, ki sta si bližnja sorodnika, Greti Karla Brojana, Anči pa Engelberta Krutnarja. Poroka z mašo se je vršila na samo rebrško žegnanje popoldne v klanški cerkvi, ojet pa

Pri nas na Koroškem

preko druge, gališke fare, v gostilni za Dravo (Anna-Brücke). Pa številni gostje niso Drave pili, marveč dobro vince in se tudi sicer veselo in zadovoljno imeli. Bog daj obema paroma, ki bosta ostala pod klanškimi zvonovi, obilo sreče v življenju!

V Spodnjih Klančah, ki se dele med rebrško in gališko župnijo, so tudi pred kratkim imeli ojet, in sicer pri Križevih. Dobili so prav vzgledno snaho. Bog daj svojo pomoč!

Komaj je izvenelo klanško gostovanje, pa je čez 14 dni vas obiskala smrt. Pobralla je Žnidarjevega očeta Blaža, ki so zadnji čas zaradi vodenice veliko trpeli. Rešila jih je smrt. Imeli so zelo lep pogreb v Klančah dne 10. sept. Toliko moških pri pogrebu že dolgo ni bilo. Žnidarjev oče so bili v prvi vojni vojak, v drugi pa so izgubili sina Joza. Bili so prijazen in pri-

ljubljen mož. Bog jim bodi plačnik za vse dobro!

V Klanče pridejo vsako leto na rozalsko žegnanje Galičani s svojim gospodom. Njihova rozalska procesija že v Klančah »obnemore«. No, pa je zato kar lepa. Letos je za gališkim gospodom maševal tudi domač »romar«, rebrški preč. g. komendator. Gališki cerkovnik Jurij je pri obeh sv. mašah vodil cerkveno petje in z gospodom tudi bil povabljen k Matičičevim pri cerkvi, kjer je cerkovnikova družina in imajo zdaj tako lep dom, da malo takšnih.

Spodnje Klanče se modernizirajo. Zrasla je ob cesti bencinska črpalka (Tankstelle) in enonadstropna moderna hiša, kjer bodo mimoidoči ali bolje »mimo frkajoči« postreženi z južino in kavo, v trgovini pa se bodo lahko založili z razno robo. Vse to pripravlja podjetna Erika in Franci Piškernik, ki sta trgovca v Klančah.

Manifestacija katoliške skupnosti v škofiji

Praznik škofijske Katoliške akcije

Minulo soboto in nedeljo je v vrsti manifestacij, ki so dosegle svoj višek z nedeljsko pontifikalno službo božjo v stolnici ter slovesno akademijo v Koncertnem domu, škofijska Katoliška akcija podala svoj obračun in iz rok nadpastirja prejela »missio«, poslanstvo za nadaljnje delo. Člani farnih odborov iz celotne škofije ter vernikov so tako cerkev, kot tudi obsežno dvorano pri obeh prireditvah napolnili. Med udeleženci so bile številno zastopane tudi naše doline, Rož, Podjuna in Zilja. Prevz. nadpastir dr. Jožef Köstner je v svojem globokem govoru, ki ga v izvečku prinašamo na uvodnem mestu na 1. strani, s poudarkom pozdravil tudi »slovenske brate«. Med častnimi gosti sta bila tudi mil. g. prelat dr. Rudolf Blüml in mil. g. kanonik Aleš Zechner.

Predsednik škofijske Katoliške akcije dr. Rippel je podal poročilo o delu farnih odborov ter osrednjih organizacij Katoliške akcije v krški škofiji. Odkar je leta 1929 izšel odlok o ustanovitvi farnih odborov, postajajo farni odbori vedno bolj trdnjave katoliškega življenja v fari. Samo v minulem letu je Katoliška akcija izvedla 1531 prireditev, ki se jih je udeležilo 20.000 vernikov. Katoliška prosveta pa je imela še nadaljnjih 760 prireditev, ki so imele skupno 63.000 poslušalcev. Poseben pozdrav pa velja »razveseljivemu delu« slovenskega oddelka Katoliške akcije, je dejal prezident dr. Rippel, ki je med drugim izvedel 72 odrskih predstav in s tem dokazal svoje živahno sodelovanje. »Missio« ali poslanje pomeni za vse katoličane, da se moramo vselej neutrudno prizadevati za pokristjanjenje sveta. Človek je s svojim tehničnim znanjem sicer dosegel velikanske uspehe, tem uspehom pa ne le da ni šel vstric tudi duhovni napredek, ampak je celo opaziti nevarno duhovno poplavitvenje, ki vodi v brezizglednost, praznoto in obup v teh negotovih časih. Za izvršitev težkih nalog, ki čakajo katoliške vernike in člane farnih odborov pa se morajo ti sami najprej notranje pripraviti in okrepiti prek nadaljnjega izobraževanja in poglobljanja osebnega verskega življenja, posebno pa z utrjevanjem družine, ki je osnovna celica družbenega življenja.

V imenu slovenskega oddelka Katoliške akcije je prof. dr. Valentin Inzko v kratkem a jedrnatem govoru izrazil zvestobo krščanskih koroških Slovencev Cerkvi Kristusovi ter našo složnost v borbi proti silam, ki hočejo razkristjaniti svet. »Današnji človek je pozabil pravilno pojmovanje lastne osebnosti in usode. Išče uteho v boljših časih ter v družbenih oblikah in gospodarskih sistemih, ki pa imajo samo pozemske cilje. Zato se pojavljajo programi, ki izgledajo svobodni, širokogrudni, ki bi naj bili za vse sprejemljivi in se zato izogibljejo vseh izjav o veri in vernosti.

Hvalijo se, da priznavajo veri popolno svobodo v vsej notranji širini srca vsakega posameznika. Pravijo tudi, da vero spoštujejo. Obenem pa zatrjujejo, da je vernost zgolj najbolj notranja zadeva človekove odločitve. Ali to ne vodi k ločitvi vere od življenja, ali še točneje, ali ne gre za poskus že obstoječo ločitve vere od življenja poglobiti in programsko zagotoviti?

Prizadevajo si nadalje novo družbeno skupnost, gospodarstvo, kulturno, javno življenje oblikovati brez vere po povsem posvetnih programih in s povsem posvetnimi cilji. Vsa ta življenjska področja bi naj bila in ostala nevtralna, tudi šola in vzgoja! Zalostno pa je, da večji del našega državnega ljudstva, ki je sicer krščansko, to prav nič ne moti in zna načela sedanjega javnega življenja zlahka vskladiti s svojo »kato-

Škof v Mohorjevem domu

Slovenski člani farnih odborov in drugi sotrudniki Katoliške akcije so se v nedeljo popoldne še udeležili zborovanja v Mohorjevi dvorani ter blagoslova s sprejemom poslanja iz rok prevz. škofa dr. Köstnerja v kapeli Mohorjevega doma.

Zborovanje je v do zadnjega kotička napolnjeni dvorani začel prof. dr. Vinko Zwitter, slovenski zastopnik v skupnem škofijskem odboru Katoliške akcije.

»Naše današnje zborovanje je posvečeno našemu duhovnemu življenju in razvoju. — Kako je z našo in našega ljudstva vernostjo? — Može smo in nam možem je predvsem poverjena skrb za ves naš rod od Šmohorja do Pliberka. Odgovorni smo za naše družine, za naše vasi in fare, odgovorni smo za naše doline in za vse svoje ljudstvo« je dejal govornik.

»300 do 400 let že odpada Evropa od Boga in Cerkev. Najprej se je začela tolažiti da Bog sicer je a se za svoje stvarstvo ne briga. Nato so proglasili človeško naravo za nepokvarjeno začeli so tajiti posledice izvirnega greha. Začeli so oboževati nasebe samega.

Razne naslove nosi to moderno malikovalstvo: liberalizem, marksizem, komunizem. Njegovi nauki tirajo svet v vedno hujše težave. Prvi svetovni vojni je sledila druga, in sedaj nas vse peče moreča skrb za obstoj miru na svetu. V nevarnosti je pa tudi dušni blagor našega ljudstva.

Mi smo poklicani, da čuvamo nad svojim ljudstvom in mu kažemo pravo pot, kot je to delal izraelski ožak Jozue, ki je z božjo pomočjo vodil svoje ljudstvo v izvoljeno deželo. Njegovo načelo se je glasilo: Jaz in moj dom bova služila Večnemu.

Dekle piše dekletu:

Draga Šeli!

Slišala sem, da nameravaš letos v gospodinjstvo šolo. Zelo pametno si izbrala, lahko mi verjameš, saj sem bila tudi jaz že pred dvema letoma pri naših slovenskih sestrah v Št. Jakobu. Ti pojdeš pa gotovo v Št. Rupert, ker imaš tja bliže.

Veš, jaz šele sedaj bolj vidim, kako je taka šola vsaki dečli potrebna. Zdaj, ko skušam gospodinjit tako, kot smo se v šoli učile, vidim, da lahko z istimi sredstvi bolje živimo. Zato so tudi moji domači zadovoljni, čeprav so me takrat zelo težko pustili od doma, ker je mama bolehna, moji dve sestri pa še majhni, da ni bilo koga za delo. Sedaj pa mi vse tako prav pride, posebno letos, ko je veliko sadja. Vse se da tako koristno uporabiti in hraniti za zimski čas, da imaš tudi takrat sadje in zelenjavo.

Pa tudi lepega vedenja se naučiš, da ti ni preveč nerodno, če moraš med »nobel« ljudi.

Pa veš, kaj je v šoli zelo zanimivo? Kako je treba z malim otrokom ravnati in mu lepe obleke sešiti. Tudi sebi in manjšim sesticam in bratcem že marsikaj zašijem sama, n. pr. dirndl, srajco ali predpasničke. Marsikak šiling pri tem prihranim, ker mi ni treba vsake krpe nesti k šivilji.

Jaz sem zatrdno sklenila, da si bom prizadevala, da bosta tudi moji mlajši sestri šli v gospodinjstvo šolo.

Tudi Ti boš zadovoljna, o tem sem prepričana. Želim Ti veliko uspeha in Te lepo pozdravljam.

Tvoja Rezi.

STARŠI!

Ako želite katero svojih hčerá izobraziti za sodobno praktično gospodinjstvo, ki bo znala tudi v družini čuvati naši kulturni svetinji: vero in materin jezik, dajte dekletu v kmetijsko gospodinjstvo šolo v Št. Rupertu ali Št. Jakobu.

S poukom začnemo 3. nov. 1961.

liško« vestjo. Premnogi se ravnaajo po napačnem načelu, da »je vera zasebna stvar posameznika«. Veliko je številu tistih, ki se hvalijo, da so dobri katoličani, čeprav v družabnem, narodnem, gospodarskem, političnem in kulturnem življenju zastopajo poganska in zgolj posvetna načela. Preprosti stavek, da živimo na zemlji za to, da služimo Bogu, mora znova prinesiti jasnost. Človek nima zgolj posvetnih ciljev, njegov končni cilj je nadnaravni. In to spoznanje naj vodi naše skupno delo,« je zaključil govornik.

Tudi za nas velja to načelo: Mi in naši domovi bomo služili Večnemu. Najprej mu posvetimo naše osebno življenje, nato mu izročimo naše družine in vse naše javno življenje.

Č. g. dr. Janko Polanc je nato na temelju razposlanih vprašalnih pol opisal položaj naših fara glede posameznih duhovnih nalog farnih odborov. Kjer je mogel, je pohvalil in hvala Bogu, še je mnogo pristnega in bujnega verskega življenja po naših tudi narodno zavednih farah. Kjer pa je opazil pomanjkljivosti, pa jih je odkrito povedal.

Nato je referent za prosveto g. dr. Inzko, poudaril, da naj prosveta služi razsvetlitvi duš, da bodo znale najti pravo pot k Bogu.

V imenu žena je spregovorila gospa Marinka Inzko: Vsaka žena s tem ko postane mati, postane obenem tudi apostol Kristusov. Ne da otroku samo telesno življenje, ampak skrbi tudi za otrokovo večno življenje v veri. Zanj moli k angelu varuhu, uči ga prvih krščanskih resnic in tako pripravlja pot veroučitelju. Žena in mati se naj vsa posveti lastni družini pa tudi širši farni družini. Sv. oče Janez XXIII. je dal materam navodilo, ki naj (Nadaljevanje na 5. str.)

VABILO

Slovenski dijaki iz Celovca vabijo na misijonsko igro

„Tri modrosti starega Vanga“,

ki bo v nedeljo, 1. oktobra 1961, ob pol treh v farni dvorani v ŠKOCIJANU.

Vsi prisrčno vabljeni!

Pri nas na Koroškem

Škof v Mohorjevem domu

(Nadaljevanje s 4. strani)

velja tudi za koroške slovenske matere: »Skrbite za svoj dušni blagor s tem, da se žrtvujete za blagor lastne družine. Ne nehajte v tem vašem prizadevanju, skrbi in ljubezni, ki mora iti v nedogled!« — Ko bomo šle na svoje domove, se ne bomo zakopale v svoje skrbi, ki jih gotovo ni malo, ampak bomo budne za potrebe lastne družine, pa tudi naše fare po vodilu: »Ljubezen Kristusova nas priganja«. In v tem nam nobeno delo ne bo pretežko.

V imenu mladeničev je spregovoril fant od fare, Hanzej Vuzella iz St. Jakoba v Rožu. Življenje ti ni dano, fant od fare, da ga samo živiš, ampak da ga zmagáš! Fant od fare je vselej na mestu, dober, vesel, uslužen, odločen, družaben in zabaven, vedno pripravljen, da pomaga. Predvsem pa mora biti velikodušen, povsod, doma ali na delu. Molitev ga naj spremlja skozi življenje, posvečeno službi Stvarniku. Če ne more biti zvezda, pa naj bo vsaj lučka. Bog ni dal vsem enakih sposobnosti, vsak pa lahko na svoj način doprinese k pokristjanjenju sveta z delom, zgledom, molitvijo in žrtvijo. Kristus Gospod sicer ne potrebuje pomoči od nikogar, vendar se v svoji dobroti obrača na nas borne ljudi ter nam tako nudi možnost, da se ob njegovi milosti zveličamo. Zato bodimo po njegovem zgledu tudi mi dobri do bližnjega.

V imenu študentov je spregovoril Mirko Izop iz St. Jakoba. Tudi dijak se mora vključiti v faro življenje ter ga obogatiti s tem, kar se je naučil v šoli in v naših krščanskih dijaških domovih. Ne sme biti domišljav zaradi tega, ker mu je po zaslugi staršev ali dobrotnikov bila dana možnost, da si pridobiva višje znanje, kajti vse znanje brez Boga je ničevno. Zato mora svoje znanje posvetiti Bogu, povsod pomagati, nikjer pa se siliti v ospredje. Predvsem pa se mora vsak dijak zavedati, da je od vseh strani opazovan, ko pride s šole domov na počitnice. To pa zato, ker od njega fara mnogo pričakuje, in sicer ne le da ji bo služil s svojim znanjem, ampak tudi z značajnim življenjem. Naj si po končanih šolah izbere ta ali oni poklic, vsak poklic zahteva moža na mestu, ki bo vsakomur, ki je pomoči potreben, tudi pomagal.

Za dekleta je spregovorila Marica Trappova iz Smihela. Današnji čas zahteva tudi sodelovanje deklet v farnem življenju. Poleg dekliških ur, pomoči pri okrašanju cerkve pa morajo dekleta sodelovati tudi pri drugih nalogah v fari. Predvsem pa se morajo same zbrati v dobro organizirano skupino ter naj ne čakajo na pomoč od drugod. Same morajo vzeti v roke in se podati na pot krščanskih čednosti.

SMARJETA V ROŽU

(Lipa, simbol slovenskega rodu!)

Pod lipo domačo najrajši sedim, v domačem veselju zadovoljno živim — poje naša stara narodna pesem. Slika nam kaže dva slovenska kmeta iz naše fare pod močno lipo na Bajtišah na poti iz selske fare, kjer sta se udeležila cerkvene slovesnosti. To sta naša dva trdna, zavedna, Bogu in narodu zvesta kmeta Piskernik v Homelišah in Hutl na Dobravi.

Kot povsod pa tudi tu velja, da je treba začeti in potem na začetki poti vztrajati pod vodstvom dušnega pastirja.

Sledil je nato razgovor, h kateremu so se oglasili številni farni odborniki in odbornice s koristnimi predlogi.

S posebnim navdušenjem je bil sprejet predlog izkušene farne odbornice, da je treba v farne odbore pritegniti tudi mladino.

Mil. g. kanonik Zechner je dejal, da je na temelju svoje dolgoletne dušnopastirske službe prišel do spoznanja, da si brez farnega odbora ni moč misliti uspešnega dušnopastirskega dela v današnjem času. Ob zaključku pa je predstojnik Dušnopastirskega urada mil. g. prelat dr. Blüml povzel bistvene točke zborovanja ter jih oblikoval v sklepe, ki naj vodijo farne odbore in vse sodelavce Katoliške akcije pri njihovem delu v bodočnosti.

Nato so se zborovalci podali v Mohorjevo kapelo, kamor je prišel prevzvišeni nadpastir dr. Jožef Köstner. Po pozdravu g. prelata Blümla je prevzvišeni gospod škof v kratkem a prisrčnem nagovoru nakazal smernice, ki naj vodijo sodelavce Katoliške akcije. Zavedati se moramo, da smo odgovorni ne le zase, ampak tudi za bližnjega in njegov dušni blagor. Nato so zbrani prejeli iz roko nadpastirja slovesno poslanje — missio. Izrazili so nadpastirju svojo pripravljenost za apostolat za širjenje in poglobitev krščanskega življenja po naših farah. Te so del vesoljne Cerkve, ki je dobra mati vsem svojim sinovom in hčeram brez ozira na raso, narodnost ali jezik.

Pod vodstvom č. g. Mihorja, ki je nosil organizacijsko breme te priprave, je nato zodelovala vrsta vzlikov, ki so jih pred kratkim predpisali v Rimu. Za zaključek pa so se oglasile naše znane ljudske nabožne pesmi, ki so s himno »Povsod Boga« dale slovesnosti tako dobro znani, prisrčni in pretresljivi pečat, ki označuje otroško vernost slovenskega ljudstva.

Pod vodstvom č. g. Mihorja, ki je nosil organizacijsko breme te priprave, je nato zodelovala vrsta vzlikov, ki so jih pred kratkim predpisali v Rimu. Za zaključek pa so se oglasile naše znane ljudske nabožne pesmi, ki so s himno »Povsod Boga« dale slovesnosti tako dobro znani, prisrčni in pretresljivi pečat, ki označuje otroško vernost slovenskega ljudstva.

Avstrijski časnikarji na Slovenski gimnaziji

Skupina avstrijskih časnikarjev, ki je po povabilu zveznega prosvetnega ministrstva prepotovala vso Avstrijo, da si ogleda stanje poslopij srednjih šol ter način pouka, je v Celovcu obiskala tudi Državno gimnazijo za Slovence. Časnikarji so si z velikim zanimanjem ogledali prostore nove gimnazije, ki velja za najmodernejšo v Avstriji. Pojasnila je dajal ravnatelj nemške realne gimnazije dvorni svetnik dr. Lorenz.

V delu poslopija, ki je namenjen Slovenski gimnaziji, je ravnatelj, višji študijski svetnik dr. Tischler, časnikarjem razložil ustroj slovenske gimnazije ter njene učnega načrta. Med obilico šol, ki so si jih časnikarji ogledali na krožni vožnji skozi avstrijske dežele, je bila slovenska

gimnazija s svojim poukom, ki posreduje učencem znanje maternega in državnega jezika, brez dvoma največja zanimivost. To so časnikarji tudi naravnost povedali in obžalovali, da je bil za obisk te šole čas tako kratko odmerjen. Kljub temu so pa še pred zvonjenjem ujeli zadnjo uro »za rep« ter si v enem razredu ogledali pouk.

Časnikarje je spremljal dežel. šolski nadzornik za srednje šole dr. Arnold, ki je posebej poudaril, da slovenščina, ki je glavni učni jezik, ni na Koroškem tuj jezik, temveč eden izmed obeh deželnih jezikov. Časnikarji so se podrobno zanimali tudi za pouk nemščine in videti je bilo, da so jih pojasnila prepričala in da so o naši gimnaziji dobili najboljši vtis.

Odkod igranje?

Vroči poletni meseci so za nami in manja počitnica je prešla v redno delo; zato so tudi naša prosvetna društva poglobila svoje delovanje. Ponekod se pripravljajo prav živahno za pevske nastope, drugod pridno vadi tamburaški zbor; povsod pa gotovo tudi že pripravljajo igrski program za bodoče poslovno leto ali vsaj za čas do novega leta. Prav je to in v tem dajemo najtrdnjejši dokaz našega življenja, zato tudi letos darujmo rodni zemlji in njenemu ljudstvu vso svojo požrtvovalnost in ljubezen; saj je prav delo naših prosvetnih mladinskih vrst mnogim v močno vzpodbudo...

Našim igralcem more v boljše poznavanje igranja mnogo koristiti, če so v umetnosti igranja čim bolj poučeni. O tem so že mnogo koristnega slišali. Malokdo pa se verjetno vpraša, odkod naše igranje. In vendar je tudi važno, da igralci vedo za izvor teatra ali gledališča.

Dejstvo je, da igrajo vsi narodi. Razlikuje pa se način, čeprav je izvor povsod isti, namreč ples. Ni to ples, kakor ga poznamo danes in ga plešejo v mestnih dvoranah v današnjem času. Vsak narod ima svoje stare plesne in celo vsak neomikan narod jih ima, to so narodni plesi. Ob slavnostnih prilikah še danes preprosti narodi plešejo: ob daritvi, pred bojem, po zmagi in ob rodbinskih ali verskih praznikih. Vsak teh plesov je že sam po sebi igra, seveda igra brez besedila, ki pa se predvaja ob pesmi in godbi. V takem plesu namreč nastopajo posamezniki, ki predstavljajo našemljeni ali pa samo s kretnjami, bogove, razne duhove ali koga drugega.

Mimogrede naj bo pri tem omenjeno, da je v moderni igralski umetnosti nastala nova panoga igranja, ki je prav za prav obnavljanje zgoraj imenovanih najstarejših načinov igranja v obliki samih plesov. Svetovno znana je taka igralska skupina v Beogradu, ki je žela velike uspehe na mednarodnem pozorišču s svojimi nastopi kot n. pr. »Ohridska legenda«.

V dejstvu, da nastopajo posamezniki v umišljenih vlogah in da igrajo sebi in svojim gledalcem potek kakršnegakoli dejanja, vidimo že isto, kar je lastno igranju v našem pomenu. Iz začetkov tega preprostega igranja ali ponavljanja nekega dogodka se je razvil današnji teater. Ta razvoj moramo ugotavljati še danes na primerih pri narodnih, ki so na različnih razvojnih stopnjah kulturnega življenja od najprimitivnejših v osrčju Afrike do visoko kulturnih Evropejcev. Prav očitno je mogoče ugotavljati, kako je igranje tesno povezano z življenjem narodov v njih lastnih kulturnih prilikah. Čim bolj je narod ostal zvest svojim tradicijam, tem bolj je pri njem tudi razvito igranje. Že v zgodnjih dobah narodov je bilo prav igranje najmočnejši izraz njihove duhovne sile in kulturne moči.

Teater je torej nekaj naravnega, kar odgovarja čisto človeški potrebi. Plešejo in pačijo se tudi živali, — teater pa ustvarja samo človek.

KULTURNI OBZORNIK

Eksotičen gost v Galeriji 61

Galerija 61 v Bahnhofstrasse 24 (V. nadstropje) nam je minuli teden predstavila izrednega, eksotičnega gosta z Japonske, slikarja Kumi Sugai-ja, ki razstavlja svoje grafike. Čeprav prinaša dih daljnega Orienta v svojih listih, pa so Sugaijeve grafike tudi prežete z najboljšim, kar je mogla evropska umetnost nuditi temu 40-letnemu Japoncu, ki je šele potem, ko je svoje domače umetniško izražanje oplemenitil in prečistil v Parizu, kjer živi od leta 1932, dobil kvalitetni mednarodni format in tudi priznanje.

Umetnost Sugai-ja je v polnem pomenu besede srečanje dveh različnih kultur, ki pa jima je kljub različnosti mentalitete, čustovanja in izražanja skupno eno, obe sta izraz najboljšega, kar je v človeku, njegove težnje po lepoti. Sugai je pa sam izrazita umetniška osebnost, ki ne le mojstrsko obvladuje tehniko, ampak ima tudi kaj povedati. Njegova poteza je gotova, močna, izrazita in dokončna. Na prvi pogled nas vzhodnjaška svojevrstnost Sugaijevih listov odbije, toda ako se poglobiš vanje, postaja njihova izpoved jasnejša, prepričljivejša. Skala njegovih motivov gre od snežnih kosmičev, ki lebdiijo na listu, pa do grozljivega »Hudiča«, kot ga more umeti le vzhodnjak. Vsekakor nam prinaša Sugai nova spoznanja. Galeriji 61 je le čestitati k tej razstavi, ki bo koristen doprinos k razširitvi umetnostnega obzorja tistih, ki si jo bodo ogledali.

Razstava Bestereimer — Weiss

V Umetniškem domu je bila minuli petek odprta osebna razstava dveh umetnikov, ki po rodu sicer nista Korošca, vendar sta s svojim delom postala del Koroške. Predstavnik Umetniškega društva dipl. arh. Nitsch je uvodoma v kratkih potezah orisal osebnosti in delo obeh umetnikov, ki ju družijo ne le dolgoletno osebno prijateljstvo, temveč tudi notranja umetniška sorodnost, čeprav so zunanja izrazna sredstva dokaj različna.

Bestereimer, po rodu iz Kremsa ob Donavi, je zelo vsestranski umetnik, kajti poleg slikarstva, se ukvarja tudi z okrasno umetnostjo. V slikarstvu je vseskozi konzervativen, njegovim pokrajinam je videti močan vpliv čajnske šole, posebno Mahringerjeve barvitosti. Vsekakor so pa njegova olja estetsko prijetna in slikanja označuje čut za umerjeno, a učinkovito dekorativnost. Prav ta ga pa tudi usposablja za veljavna umetnostna obrtna dela, posebno baker mu je zelo odgovarjajoče izrazno sredstvo.

Kurt Weiss je po rodu iz Laa/Thaya, toda pogled na njegove pokrajine, kjer dominira Klopinsko jezero, kaže, da ga je Koroška povsem prevzela in si ga prisvojila. Weiss je v izrazu modernejši, impulzivnejši in bolj razgiban v barvitosti, vendar ostaja tudi on v bistvu zvest tradicionalnim slikarskim konceptom. Posebej velja omeniti njegove umetniške dekoracije javnih lokalov, med njimi »Pastirsko idilo« v Breznikovem hotelu ob Zablatniškem jezeru ter bojne prizore v »Turški kleti« v Železni Kapli.

Razstava nudi dober prerez obširnega dela obeh umetnikov.

ZVEZA PEVSKIH DRUŠTEV

bo priredila v nedeljo 22. oktobra 1961 ob pol treh popoldne v veliki dvorani Delavske zbornice

KONCERT

pod naslovom

„Slovenska pesem naroda in skladateljev Koroške“

Ljubitelji naše pesmi ste vabljeni, da se tega koncerta udeležite.

Šoferski kofček:

Prvo, česar se vsak začetnik za volanom najprej navzame, je to, da začne opazovati in presojati promet s pogledom skozi šipo na vetrobrano. Čez noč postanejo pešci, ki lahko miselno križajo ceste, nedisciplinirani ljudje, ki se kar naprej igrajo z življenjem. In vendar je bil on sam poprej nič kolikokrat prav takšen.

Vse ostalo, kar je treba vedeti in znati, pa gre takim »prvošolcem« v vozilu mnogo počasneje. Tehnika je pač že tako napredovala, da obsega ravnanje z avtomobilom vendarle precej več kakor samo pretikanje nekaterih gumbov, pa tudi praktične vaje na terenu so marsikdaj združene s hudimi sanjami. Bolj nadarjeni dojemajo vse to hitreje, posebno mlajši.

Mimo vsega, kar sodi neposredno v strokovno vzgojo, je treba vsakemu »abece-darju« v motornem vozilu privzgojiti pravilno in spodobno vedenje na cesti. V káli je treba zatirati kronično zlo vozačevega samoljubja in vse komplekse o cestnem tek-movanju z vsemi, ki imajo manj ali več konjskih moči od njega samega. Iz takih nagnjenj se rodi mnogo zlega.

Motor vpliva na človekov značaj, tako pravijo imenitni sodni izvedenci. Znani so primeri, da je sodišče na tožbo užaljenega, ki mu je nekdo izza volana zalučal psovko »idiot«, kratko in malo odločilo, da tega vzdevka v takšnih okoliščinah ni jemati za žalitev. Zaradi hitrosti se večja krvni pritisk in z njim tudi razdražljivost. Vse gre tako naglo, treba se je znati vsak hip in potem ni čudno, če pade vmes tudi kakšna robata.

Kritika samega sebe je prvi pogoj za do-sego največje spretnosti za volanom. Angleška policija vzdržuje v bližini Londona posebno policijsko šolo za cestno službo, v kateri kandidate zelo smotno pripravljajo za bodoči poklic. Med drugim tamkaj pro-učujejo vrsto najznačilnejših cestnih nezgod po posebni metodi, ki prinaša zelo dobre sadove. Učitelji in učenci najprej vsak primer podrobno analizirajo — to vse delajo pred vsemi, nato pa podajo celotno sliko ob vsakokratni nezgodi in se skupno zedinijo za vse ukrepe, ki bi bili v danem primeru potrebni za preprečitev ka-rambola. Pravijo, da tak način »glasnega razmišljanja« zaleže mnogokrat veliko več kakor suhoparno ugotavljanje vsega, kar je bilo že preiskano.

Za pešca današnjih dni — preganjanega siromaka na vseh cestah — ni noben vozač idealen. V resnici pa je le drugače: velika večina je takih, ki se zavedajo svoje odgovornosti nasproti ostalim uporabnikom cestišča, nekaj pa je pač — kakor tudi med pešci — pravih nebodijihitrea, ki se venomer zapletajo v kakšne spotikljaje, nerodnosti ali celo hudo nezaželene prestopke, da s pogoji lahko celo drugemu strežejo po življenju.

Drži, da je idealnih vozačev premajhno število, zato pa je mnogo preveč povprečnih, ki jim strokovnjak in sodni mediciner dr. Adriano Cecchetto, ki je v neki razpravi skušal očrtati idealen lik sodobnega motornega vozača, za dopolnitev manjka-jočih idealnih pogojev svetuje marsikaj koristnega, kar se da z dobro voljo privzgo-jiti — velja pa brez izjeme za vsakogar. Tako pravi med drugim: naj za krmilom ne kadijo; naj pred odhodom na pot ne na-polnijo želodca prav do siteda in naj brez-pogojno opustijo uživanje alkohola, dokler so s svojimi konjskimi močmi na cesti. Slednjič priporoča tudi, naj bodo celo pri uživanju kave kar moč zmerni in naj vsako sopotnico brez izjeme med vožnjo gledajo (oziroma sploh ne!) samo v tem svojstvu, torej kot sopotnico.

Mož se dobro zaveda, da ni povedal ničesar novega, dodaja pa, da je treba vse te stvari stalno ponavljati, če naj res dosežejo svoj namen in odobrijo sadove. Za prvo silo se je domislil tudi konkretnega predloga, da bi poslej sploh odpravili nameščanje pepelnikov v avtomobilsko notranj-ščino, ker ta kos opreme samo izziva potu-joče, da skoraj brez vsakega užitka in v neki podzavestni ihti segajo po nikotinu.

Na srcu bolni vozači reagirajo tudi na si-cer preproste prometne situacije z zvišanim krvnim obtokom, kadar koli jih imajo sami za nevarne. Pri njih namreč ne učinkuje na delovanje njihovega srca »objektivna vsebina« rizika prometnega dogajanja, mar-več »subjektivno doživetje«.

Tudi pri zdravem človeku se lahko po-javijo motnje na srcu pri preskrbi s krvjo.

Škodljivost velikih posek

Že marsikateri lastnik gozda je moral spoznati nevšečnosti, ki se pojavljajo po po-polnem izsekanju drevja na velikih površi-nah, kajti take velike površine izsekanega gozda je kaj težko spet pogozditi. Pogosto je potrebno večkrat znova zasaditi sadike mladih dreves, kar seveda poveča stroške, razen tega pa so zamujena leta prirastka.

Vsaka popolna sečnja pomeni močan po-seg v življenjsko skupnost, ki ji pravimo — gozd. Na ta način kršimo vse odnošaje med drevesnim staležem in zemljo. Tla, ki jih sicer varujejo krone dreves v gozdu, postanejo nezavarovana in izpostavljena vsem vremenskim nepravilnostim. Vrhnje pasti zemlje ožge sonce, izsuši veter, voda jim odplavlja hranilne snovi in izluži vrhno plast humusa. Zaraste se plevel in pogo-sto tudi kislava trava. Po razmeroma krat-kem času izumrejo mikroorganizmi, ki so navezani na senco dreves in gozdne stelje. Prisotnost teh malih živih bitij pa je za usvajanje dobre gozdne zemlje neobho-dno potrebna, kajti uspešna rast drevja v gozdu je odvisna od teh.

Spričo vseh teh spoznanj lahko trdimo, da torej premočno izsekavanje gozdnih po-vršin škoduje gozdnim tlam, ki pričenjajo počasi izgubljati svojo plodno silo in da se zemlja na posekah sčasoma popolnoma iz-premeni. Razumljivo je, da mlada gozdna sadika, ki jo vsadimo v taka tla, le težko uspeva, če že ne zamre. Razen tega trpijo sadike na veliki poseki zaradi velike vro-čine, ker jim ne dajejo sence sosedna ve-lika in košata drevesa; pozimi pa so seveda izpostavljene vetrovom in mrazu. Dokaza-no je pa tudi, da trpijo mlada drevesca na velikih posekah še prav posebno zaradi najrazličnejšega mrčesa.

Prepogoste so izkušnje, da so nastale luk-nje v mladem gozdu, ki je bil zasajen na velikih posekah itak z veliko težavo, ker so bile sadike izpostavljene mnogim ne-ugodnim zunanjim vplivom. Nekaj dreves,

ki so krepkejša, se je prijel, več slabot-nejših sadik, ki niso dobile prave hrane iz gozdne zemlje in so bile izpostavljene ne-všečnostim, katere smo zgoraj opisali, je pa zamrlo. Tako je postal mladi nasad ne-enakomeren. Obstoji nevarnost, da bo na-stajajoči nasad manj vreden kot tisti, ki se je prej oprijel na tej poseki.

Seveda moramo omeniti, da ponekod ne gre drugače, kot da posekamo v takem slu-čaju vse drevje. Če hočemo odpraviti na-sad manjvrednega drevja, je popolna seč-nja celo priporočljiva. Dandanes je pone-kod zaradi nezadostnega cestnega omrežja izkoriščanje gozda možno le na ta način, da gozd posekamo. Seveda je pa treba v ta-kih slučajih budno paziti, da kolikor mo-goče zmanjšamo tiste zle posledice, ki jih ima popolna sečnja.

Najbolj pametno je, če gozdnih povr-šin nikdar ne posekamo do zadnjega. Naj-večja poseka sme biti velika največ en ali pol hektara. Paziti je treba, da je taka ve-lika poseka od strani zavarovana z močni-mi, starimi drevesi, zaradi česar sme biti poseka široka največ dolžino in pol dre-vesnih debel. Zagotoviti je treba uspeva-nje novih sadik in šele, ko so se te utrdi-le in se razrastle, je dovoljeno napraviti novo poseko, kajti sicer bi izpostavili mla-da drevesa spet prekmalu številnim nepri-likom. Preden pričnemo sekati stara dreve-sa ob novi, mladi pogozdeni poseki, mora preteči vsaj nekaj let.

Kam z obilnim pridelkom češpelj?

Češpljeva marmelada

10 kg češpelj, 2 kg sladkorja, 2 g cimeta, lupinica od dveh limon.

Iz zelo zrelih češpelj odstranimo koščice, jih denemo v 3 plitve kozice in jih skuha-mo na majhnem ognju v gosto kašo, ki ji nazadnje dodamo sladkor, cimet in li-monino lupinico. Vse dobro premešamo in prekuhamo. Ko je marmelada dovolj gosta, jo denemo v kozarce, ki jih zave-zemo.

Češpljevec brez sladkorja

Češplje osnažimo, razkoščimo in zme-ljemo. Češpljevo meso kuhamo na moč-nem ognju tako dolgo, da se vkuha na po-lovico od prvotne količine. Biti mora ta-ko gosto, da težko pade od žlice. Češplje-vec denemo v lončene lonce ali kozarce in jih postavimo v toplo pečico. Ko se na-pravi po vrhu češpljevca kožica, posodo zavežemo in shranimo na suhem, hladnem in temnem prostoru. Češpljevec sčasoma potemni in otrdi.

Češpljev sok

Zrele češplje operemo in izkoščimo. Na-to jih denemo v dobro položeno, z vodo splaknjeno kozico in jo postavimo na kraj štedilnika, da se iz češpelj izloči tekočina. Tako pustimo češplje do vretja in jih pri tem čim manj mešamo, da ni sok moten. Nato sok odcedimo, mu dodamo 10 dkg sladkorja na vsak liter tekočine. Tako pri-pravljen sok naj vre zopet 5 do 6 minut. Umazane pene pobiramo. Še vroč sok na-lijemo v pripravljene steklenice, jih zama-šimo s prekuhanimi zamaški in postavi-mo z vratom navzdol v posodo, obloženo s krpjo, ter jih dobro pokrijemo. Ko so steklenice ohlajene pomočimo vratove ste-klenic v tekoč parafin.

Sušenje češpelj

Češplje, ki jih nameravamo sušiti, pu-stimo na drevju tako dolgo, da začno pri-peceljati veneti. Na lesu jih zložimo s pec-ljem navzgor. Začetna temperatura naj bo nizka in sicer od 50 do 60 stopinj C. Več-krat jih obrnemo. Šele ko so plodovi zgr-bančeni, zvišamo temperaturo na 60 do 70 stopinj C. Na pol suhim plodovom la-hko iztisnemo koščice.

Vložene češplje

Češpljam potrgamo peclje in jih opere-mo. Ko se osuše, jih vložimo na tesno v pa-tentne kozarce in jih pasteriziramo. Liter-ske kozarce pasteriziramo 30 minut pri 80 stopinjah C, malo večje kozarce pa do 40 minut pri isti temperaturi. Tako konzervi-rane češplje uporabljamo pozimi kot sveže.

Lahko pa češplje pasteriziramo tudi v vroči pečici.

Če ne delamo velikih posek, ohranjamo gozdu njegovo moč in si prištedimo na ta način mnogo nepotrebnih stroškov, našim potomcem pa zagotovimo bolj zdrave in več vredne gozdne površine, ki bodo daja-le obilen letni prirastek. Tisti torej, ki mu ni le za trenutno blagostanje, ampak misli tudi na bodočnost in potomce, se bo zami-slil in razmišljal o tem, kako bi najhitre-je in najbolje izboljšal gozdna tla v svo-jih gozdovih. Pri nas je tako razmišljanje in odpravljanje starih napak zelo potreb-no, kajti naši gozdovi že desetletja trpijo spriči enostranskega izkoriščanja gozdnih tal z eno in isto vrsto gozdnega drevja, kot sta smreka in bor. Le pogledjmo naše do-brave!

Nadaljnje kvarjenje gozdnih tal lahko preprečimo, ako našim gozdnim površinam posvetimo še nekoliko več ljubezni in nege, kot so je bile deležne doslej. Treba bo sa-mo pričeti gojiti mešani gozd z raznimi vrstami igličastega in listnatega drevja (je-rebiko, jelšo, vrbo, brezo in trepetljiko); preprečevati zapleveljenje posek, grablje-nje stelje, pašo in sečnjo grmičevja; zra-čiti in posušiti ter osezati prav slaba gozd-na tla z modro lupino ali z metličastim bodičevjem.

Gozdna tla so zelo občutljiva, tega se mo-ramo zavedati in tudi primerno ravnati z njimi, če hočemo imeti od gozda trajne koristi mi in naši potomci.

Hladilnike, pralne stroje, električne motorje in vse električne predmete pri

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Plačila tudi na ugodne obroke

Zadnja plenarna seja Koroške kmetijske zbornice

Predpreteklo sredo, 20. septembra, se je vršila zadnja plenarna seja Koroške kme-tijske zbornice v Celovcu. Predsednik zbor-nice, državni poslanec g. Herman Gruber, je poročal v kratkih, jednatih besedah o delu zbornice v preteklih petih letih. V svojem poročilu je mogel opozoriti na po-membne uspehe te ustanove, posebno kar se tiče razširitve proizvodnje in povečanja do-hodkov. Ni pa zamašil tudi dejstva, da je še veliko vprašanj, ki še niso rešena in želja koroških kmetov, ki še niso izpol-njene.

Direktor zbornice, dvorni svetnik g. dr. Sepp Stotter, je poročal o računskem sklepu leta 1960, katerega je potem plenarna skup-ščina soglasno odobrila.

Ta plenarna skupščina je potekala v vzdušju strokovnih in prijateljskih razgo-vorov. Govorniki vseh štirih frakcij so si bili edini glede tega, da bo treba odstraniti podcenjevanje kmečkega dela in dis-krepanco med dohodki kmečkega prebi-valstva in drugih poklicev.

Delovanje Koroške kmetijske zbornice in njenih sodelavcev so pohvalili v imenu svobodnega kmetijstva gospodarski svetnik g. Kaufmann, v imenu zveze delovnih kme-tov deželni poslanec g. Poscharnig, v imenu Slovenske kmečke zveze g. dr. Zwitner in v imenu Koroške kmečke zveze deželni poslanec g. Sodati.

Deželni poslanec g. Bacher je izročil ple-narni skupščini želje Koroške deželne vla-de in dal zagotovilo, da bo Kmetijska zbor-nica vedno deležna pomoči s strani mero-dajnih uradov na Koroškem.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

V morju in na soncu

Drugo pismo s počitnic na jugu. Piše Alojzij Vauti, selski župnik.

(Nadaljevanje in konec)

Morski volkovi sledijo velikim preokceanskim ladjam in tako zaidejo tudi na Jadran. Niso pogosti, a tu in tam se le pojavijo kateri in si privoščijo kakega neprevidega kopalca za južino. Zato so javna kopališča zavarovana z mrežo. Mi v našem kopališču smo se ravnali po pravilu: bolje se je držati obrežja kakor priti v volkovo žrelo.

V sredo 6. septembra nas je lep popoldan zvabil na izlet. Šest nas je bilo. Sedli smo v dva avta in drčali po lepi asfaltni cesti skozi Medvejo, Kraj, Moščenško Drago še dalje v jugozahodni smeri in se ustavili v Bršću. To je malo mesto, stoječe na višini okoli 80 m tik nad morjem. Pravzaprav ni drugega kakor zgostena vas, saj šteje komaj okoli 300 prebivalcev. Na skalnatem hribu se stiskajo hiše druga ob drugo, ulice so ozke, kamnite, z mnogimi stopnišči. Ohranjen je še deloma mestni zid z mestnimi vrati. Ob vratih pod obokom sta na zidu dve klopi, kjer so nekoč mestni starešine zborovali, razsojali pravde in sodili zločince. Skozi mestni zid so vdolane odprtine, skozi katere so meščani streljali na sovražnike in branili mesto.

Najprej smo si ogledali cerkev. Prvi vtis ni bil ugoden. Mračna je in slab zrak je dahnil v nas. Stare cerkve, zidane iz kamna, so rade zatohle in treba jih je vedno zrastočiti. Okna naj se dajo odpreti, ali vsaj dvojce vrat naj večkrat omogoči preprih, da se cerkev prezračuje. Cerkev je zidana v obliki križa, ima na vsaki strani po eno kapelo. Lepo izrezljani korni stoli pred glavnim oltarjem pričajo, da je bil nekdaj kolegialni kapitelj, korarji. Plošče z napisi pod tlaku pa nam kažejo mesto zadnjega počitka znamenitih vlastelinov in ustanovitelja cerkve. Prižnica je tako visoko pod stropom, da bi pridigar v njej izgledal kakor lastavica v svojem gnezdu. Zato se je župnik le redko kdaj poslužil, raje govori ljudem izpred oltarja.

Stara ustanova dveh beneficijev pri tej cerkvi je omogočala, da sta bila nastavljen v župniji v pomoč župniku dva duhovnika. Sedaj beneficiata ne stanujeta v župniji. Saj bi tudi v svoji hiši, v kaplaniji, ne mogla. Majhna je, pritisnjena k drugi hiši, spodaj je ob vratih videti soba z enim oknom, tik pod streho pa je dvojce malih okenc. Soba mora biti zelo nizka, da bi se en večji gospod niti ne mogel pokonci zravnati v njej.

Prijazni župnik Anton nas je od tam vodil po ozki ulici še niže, da nam razkaže prostore in priprave za stiskanje oliv.

V kleti kaplanije smo videli kamnite posode za olje. Ne iz gline ali porcelana so, kamniti vrči marveč res iz kamna. Izdolben kamen, da drži kakih 80 litrov. Zdaj

smo si prav nazorno lahko predstavljali tiste kamnite vrče v Kani galilejski. Stari so gotovo več sto let enako kakor stiskalnica olja, ki smo si jo ogledali. Ta sestoji iz dveh oddelkov. V prvem oljke mečkajo na veliki iz oglajenih kamnov sestavljeni ploščadi s premerom okoli 3 m, ki je okrogla in proti sredini viseča. Po tej ploščadi teče vrteč se velik kamen, podoben mlinskemu kamnu, 40 cm širok in poldrug meter visok. Goni ga konj, ki mu zavežejo oči, da se mu v stalnem kroženju okoli ploščadi v glavi ne vrti. Eden možakarjev siplje z lopato oljke na ploščad in teži kamen jih drobi s koščicami vred. To brozgo vsujejo nato v vrečo, spleteno iz posebne dolge trave. Zdele so se mi te vreče kakor bi bile spletene iz grobih kokosovih vlaken. Ta brozga pride potem v stiskalnice. Olje je seveda začetkoma gosto, polagoma pa se primesi usedejo in potem čisto olje izčrpajo v pripravljene posode, kamnite vrče za shrambo.

To delo se vrši z vzajemno pomočjo sosedov. Potrebni so štirje krepki možje in dva konja. Eden mož mečka oljke in priganja konja. Dva moža sta zaposlena pri stiskalnici, tretji pa s konjem prinaša sadeže. Stiskalnica je last župnišča. Za porabo odračunajo župniku od vsakih 100 litrov 7 litrov olja. Ta pa mora seveda od tega plačati delavce in mu ostane komaj polovica.

Pridobivanje olja se torej vrši na silno primitiven način kakor pred sto in sto leti. Zdaj, ko je na razpolago električna sila in se dobijo moderni stroji, bi vse šlo hitreje, z manjšim trudom in tudi mnogo bolj enažno kakor zdaj, ko je med oljkami in konjskimi figami tako malo razdalje! Pa so ljudje zelo konzervativni in se drže tega, kar so prejeli od prednikov.

Župnik Anton nas je povedel še dalje navzdol v župnišče. V cerkev mora hoditi torej navzgor po kamniti ulici in čez mnoge stopnice. Za njegovega prednika, ki je bil starejši in zelo debel, je bil to pravi križev pot. Pogosto je moral obstati, se oddahniti in počivati, ljudje v cerkvi pa so morali nanj čakati. Gospod Anton je na tem mestu že 10 let in sicer sam brez gospodinje. Živi zelo priprosto. Ko je eden od nas ob prihodu v cerkev šel naznaniti naš obisk, ga je dobil ravno pri kosilu. Bilo je ob pol štirih popoldne in jedel je mrzel krompir z oljem in jesihom! Zdaj upa dobiti gosposinjjo. Neki duhovnik s Krka se preseli v zavod na Reko in njegova kuharica naj se preseli na Brseč. Vprašanje pa je, ali bo tu v tej revščini vztrajala. Če bo sama skromna, če bo zadovoljna z malo plačo in bo iz požrtvovalnosti služila novemu gospodu, se obetajo temu boljši časi, ako ne, pa bo kmalu spet sam

gospodar in gosposinja obenem. Njegovi dohodki so pičili: malo zemljišča z vinogradom in oljkami, donos oljne stiskalnice in kar dobi za maše in druga verska opravila. A prav nič ni tožil, zatrdil nam je: Bog že skrbi za svojel Zelo pa je bil ljubezniv in je želel nam po svojih razmerah kar najbolje postreči, kar smo pa seveda hvaležno odklonili. Ko smo se pa hoteli posloviti, nas je pa spremil do vinograda in nam po silni postregel s svežimi smokvami. Tudi sam si jih je nekaj privoščil. »To je bila za nocoj njegova večerja« je menil eden od naše družbe, ki ga je od prej dobro poznal. Med vožnjo sem primerjal položaj naš koroških duhovnikov v primeri z njegovim in ostalo mi je v srcu občudovanje: ta je pa res junak Kristusov prav po zgledu arškega župnika sv. Janeza Vianaja!

Jesen se je zopet približala. Vsako noč se oglašajo črčki.

Že črček prepeva,
ne more več spet.
Trgatev velevala,
spet pojdemo brat.

Tako pojejo veseli Stajerci. A grozdje sedaj sredi septembra še ni popolnoma do-

zorelo. Vendar so sestre v Lovranu že dolečile začetek trgatve za ponedeljek 11. septembra. Zakaj? Ko začne grozdje zoreti, se pojavijo v vinogradih tatovi. Tatovi so ptički škorci, ki se včasih v jatah spuste na grozdje in ga zobajo. Še več pa skušajo pokrasti grozdja nezreli pobalini in še celo kaki letoviščarji si ga na tak način prilastijo, namesto da bi ga kupili. Zato morajo sestre vinograde stražiti. Letos so si za pomoč poklicale dva bogoslovca, ki patrolirajo s palico v roki po vinogradu še pozno zvečer. Teh dveh stražarjev se pobalini bolj bojijo kakor sester. Tako je pomagano sestram, pa tudi njima, ker uživata počitnice na soncu in v morju.

Mojih letošnjih počitnic pa je že konec. Ravno štiri tedne so trajale. Seboj vzamem tudi letos butaro dišečega rožmarina in lovora. Rožmarinov čaj je dober za srce in oči. Ko ga bom tekom zime pil, se mi bodo vzbujali spomini na te lepe dneve, ki sem jih preživljal na soncu in v morju v družbi sobratov ob oskrbi dobrih sester.

Ko boste v listu brali to moje pismo, bom že spet doma v Selah. Pozdravljeni!

Slovenec potuje okoli sveta

(Nadaljevanje)

TOKIO-JAPONSKA, 5. junij. Prispeli smo ob 6. zjutraj. Prvič v Orientu! Kontrola, kot je že običajno pri turistih, je bila hitra. Uradniki in sploh Japonci govorijo dosti angleško, ker se v gimnaziji obvezno učijo tega jezika, vendar je izgovorjava mehka, in je za mene, ki pač nisem rojen Amerikanec to »špraho« težko razumeti.

Ko sem menjal denar sem doživel prvo zanimivost, in sicer je uradnik zračunal (množil) na abacus, — računal, kot ga pri nas dajejo otrokom.

Z avtobusom so nas zapeljali v hotel, ki mi ga je prijatelj v Torontu priporočil in sem ga kar z letališča rezerviral. Hotel Tokyo-Ginza je nova stavba in zelo moderna, evropsko urejen. Osebe je japonsko, dekleta so vsa v narodni obleki KIMONO, običajno kake žive barve in namesto čevljev nosijo sandale, kot pri nas na kopanju. V sobi sem odkril poleg Svetega pisma še copate, moški kimono, ki zgleda za moške kot kopalni plašč in pribor za čiščenje čevljev. Soba je bila čista. Kar se tiče postrežbe in čistoče sploh več ni moč zahtevati.

Tokio ima sedaj že skoraj 10 milijonov ljudi, vendar človek, ki pozna druga velenja mesta, še zdaleč nima vtisa, da bi moglo biti tako veliko mesto. Dunaj ali Rim sta na zunaj veliko bolj velenosti kot Tokio. Radi pogostih potresov so hiše nizke, imajo cno ali kvečjemu dve nadstropji. Samo

ozko središče ima nekaj blokov z 6—8 nadstropnimi hišami.

Promet je živahen, imajo pa težave z ozkimi cestami in je baje nesreč dosti, kar me preseneča, ker s taksijem nismo nikdar prekoračili 50-kilometerske brzine. Zelo me je motilo, da gre promet po levi strani, ko prekoračiš cesto, ne veš prav, v katero stran gledati. Avtomobili so z malo izjemo vsi japonski izdelek. Japonska je dežela vlakov, ki so izvrstno organizirani, medtem, ko so glede cest še precej zaostali. Podzemljna železnica igra v Tokiu veliko vlogo in baje prepelje vsak dan do 5 milijonov ljudi iz predmestij v center mesta.

Mesto ima zelo malo zanimivosti. Cesar-ska palača leži v ogromnem parku sredi mesta, toda stavbe so zelo skromne. Parlament je lepa stavba s stebri kot pač povsod v evropskih prestolnicah. Televizijski stolp je baje večji kot Eiflov stolp v Parizu, toda arhitektonsko nezanemljiv. Imajo tudi nekako kopijo Versaillesa, kjer je sedaj knjižnica.

Zanimalo me je, kako je z nakupovanjem. Velikih trgovin je dosti in vse so v centru mesta, ne tako kot ponekod v Ameriki, kjer se pomikajo vedno bolj v predmestja, kjer pač ljudje živijo. Poceni so radijski in fotografski aparati, igrače, vžigalniki, dočim so za vse drugo približno iste cene kot povsod po svetu. Za obleko ni velike izbire, ker je pač v glavnem delana za Japonce, ki so po postavi manjši kot Evropejci. (Dalje na 8. strani)

Visoška kronika

59. Dr. Ivan Tavčar
Tako sem obstal. V tistem hipu, ko sem zdrknul k zemlji, sem opazil, da so ji verige tudi na rokah zapustile svoje sledove. Luna je prisvetila izza Stanišča in dolina se je svetila v njenih žankih.

»Se v cerkev si ne bom upala —« je zajokala Agata ter tiščala roke v obleko, da bi skrila pred mano spomine na ječo.

Z Jurijem sta zlezla v sedlo, jaz pa sem vzel povodec v roko. Pri tem nismo govorili — čemu tudi, ko je bilo le pravično, da ni en sam tičal celo pot na konju. Hodili smo naprej po dolini, in voda je močno šumela na naši levici.

Dekle se je naslonilo na Jurija. Nekaj sta šepetala med sabo, potem pa zopet nekaj in naenkrat se je Agata oklenila njegovega vratu. Ni bilo dolgo, pa je zaspala, tako da je tudi šepetanje ponehalo tam gori v sedlu.

Ko sem se oziral na ta dva, se je v meni nekaj pretrgalo in padlo je zagrinjalo, da sem lahko gledal na vse, kar je tičalo za njim. In tedaj je prišla moja duša med dve težki mlinski kolesi, ki sta se vrteli hitreje in hitreje, da se je ta duša tresla in zvižala od težkega trpljenja! Moja posvetna ošabnost je bila strta, in stolček, na katerem je tičala, je bil strt z njo! V teh mukah se mi je čulo, kakor bi prihajal

glas iz noba: »Izidor, ta je nedolžna, obsojen pa si bil v Loki — ti! Zaigral si dekljca, ki ti je bil namenjen!«

Korakal in korakal sem tik konja, ali najrajši bi bil padel po zemlji ter si pulil lase s svoje glave. Bilo mi je odkrito, da si je izbrala drugega, in vpolni meri sem se zavedal svoje prispege, da ji tega braniti ne smem!

Takrat se me je usmilila božja milost in me je napolnila z zavestjo, da se mi ne godi krivica: Bog mi je odrekel nevesto, kateri sem se bil prej sam odrekel, in to, da bi senca ne padla na visoški dve kmetiji!

Ko sta mlinski kolesi odnehali in ko je izmučena moja duša prišla k neznanosti moči, sem vedel, da mi je delati pokoro ne samo za ubogega svojega očeta, temveč tudi zase, za svoje velike pregrehe.

Proti jutru smo prekoračili plitvini pri Visokem — bil sem še tako zmeden, da nisem čutil hladne vode, ko sem stopal po nji — ali Agata je še vedno spala. Jaz pa v tistem trenutku že nisem bil več gospodar obeh kmetij, ki sta v jutranjem mraku ležali pred mano in ki sta tolikanj sloveli po celi Poljanski dolini, — nisem bil več gospodar zemlje, katero mi je bil zapustil Polikarp Khallan, da bi po mojem gospodarstvu postala deležna še boljšega imena in da bi Agati otroci oprali z nje pregrešno in brez usmiljenja prelito kri ter ji prinesli novega blagoslova z nebes! Pa tega

blagoslova nisem bil vreden, ker je bila moja posvetna ošabnost močnejša od ljubezni, katero bi bil moral imeti do svoje neveste. Moja roka je dajala pohujšanje, zato sem moral poseči po sekiri, da jo odsekam na mah, da je padlo od mene, kar ni bilo zdravega na meni! Tako, grešnik, stori vselej, da bo ozdravljena tvoja duša!

XIV.

Agata je legla in je ležala mesec dni; bali smo se za njeno življenje. Jaz pa se niti za korak nisem odmaknil od steze, po kateri sem hodil tisto noč, ko sem vodil konja od Scheffertna do Visokega.

Tako, ko je Agata vstala, sem razodel nji in Juriju, da jima izročim obe kmetiji, in da se sam odpravim v vojsko. Ravno v tisti dobi so bili namreč deželni stanovi zaukazali veliko vojaško zbiranje med kmetiškimi ljudstvom. To je bilo solza in ljubezni! Tudi branila sta se in govorila, da Visokega imeti nočeta. Jaz nisem odnehal. V Loki na gradu smo vse uredili, kakor se spodobi, da bi v prihodnosti ne nastale zmešnjave in prepiri. Sebi sem izgovoril polovico gornje hiše, da bi tam imel svoj kot, če bi se kdaj vrnil in morda še s strelom v telesu. Tudi delež v denarju sem si pridržal, tolikšen, kolikšen je bil prej namenjen bratu Juriju.

Napravili smo svatbo, da je bilo takih še malo v dolini. Nato sem odrinil. Odnese sem le toliko, kolikor sem potrebo-

val do Ljubljane, potem pa sem stopil pod stroške cesarja, ki me je prav rad vzel v svojo armado.

Z Agato in Jurijem smo se hitro poslovili. Pogledal sem še enkrat na pisano cerkev sv. Volnika ter obrnil obraz na dolino in njene zelene gozdove, na vse to pa sem odšel z malo bisago ob rami, in še ta je bila skoraj prazna. — Tako je odrinil nekdanji bogati Visočan s svojega posestva: ali v sebi ni nosil viharja, vse je bilo mirno v njem in vedel je, da je božja volja vse to in da je vse to del njegove pokore!

Naj takoj zapišem, da je bilo to v letu 1695. in da sem se vrnil šele na spomlad v Gospodovem letu 1707.

Se bodi razloženo na tem mestu, kako so v teh letih živeli na Visokem. Zapišem, kar se mi je o tem povedalo, pa je vse resnično in zanesljivo.

Jurij in Agata sta živela, kakor je zakonskim predpisano in zapovedano: gospodar in gosposinja nista poznala nasprotja, in bila sta kakor kolesa pri vozu, ki vselej na eno in isto plat vlečejo. V teku časa je Agata zopet okrevala ali prejšnje veselosti ni imela več. Na njenem obrazu je vedno ležalo nekaj oblakov, ki so ostali iz dobe, ko so jo sodili v Loki. To sodbo je ob svoji nogi na težki verigi še vedno vlačila s sabo, in k verigi ji je bilo prikovano še težje železje kakor hudodelcem, katere pošilja Beneška na galero. Svet je neumen in hudoben!

Opozorilo za kmetijske volitve

Najkasneje do 3. oktobra je treba izpolniti volilni formular (Wähleranfrageblatt), na temelju katerega vas vaša občina vpiše v volilni imenik. Volilni formular mora vsak izpolniti osebno in ga tudi podpisati. Vsak volilec ima na celoma samo en glas. Ako pa sta mož in žena solastnika posestva, imata oba volilno pravico in morata oba izpolniti ta formular. Kdor morda ni dobil formularja, ga naj zahteva na občini. Zastopniki pravnih oseb (zadruge, župnij in drugih cerkvenih oseb, ki imajo volilno pravico) morajo izpolniti toliko formularjev, koliko pravnih oseb so upravičeni zastopati in zanje voliti.

Objava volilnih seznamov

Od 3. do 12. oktobra, torej 10 dni, bodo volilni seznam na razpolago na občini za vpogled javnosti. Vsak ima torej pravico zahtevati vpogled, brez ozira na to, ali je volilni upravičenec ali ne. Objavo volilnih seznamov je treba na krajevno običajni način oznaniti z navedbo uradnih prostorov, kjer so sezname na razpolago ter uradnih ur, v katerih jih je moč pogledati.

Pritožbe

Pritožbo proti volilnemu seznamu sme pri občini vložiti vsakdo, ki zahteva zase volilno pravico in sicer tako proti temu,

da kak volilni upravičenec ni bil vpisan v volilni seznam ali pa ker je bila vpisana v volilni seznam oseba, ki ne bi smela imeti volilne pravice. Pritožba je lahko ustna, pisarna ali brzojavna (telegrafska). V vsakem primeru pa mora pritožitelj navesti svoje ime, priimek in bivališče (naslov) ter pritožbo vložiti v teku omenjenih 10 dni, to je najkasneje do 12. oktobra. Pritožbo je treba utemeljiti in ji priložiti tudi dokazila, s katerimi jo pritožitelj podpre, kot na primer izpolnjeni volilni formular (Wähleranfrageblatt). Občina pa mora vse pritožbe (tudi pomanjkljive) sprejeti in izročiti občinski volilni oblasti.

Občina mora osebe, ki so zaradi pritožbe prizadete (kadar gre pritožba proti vključitvi v seznam kake za volitev neupravičene osebe) v 24 urah po sprejemu pritožbe obvestiti. Ime pritožitelja pa je uradna tajnost. V treh dneh lahko prizadeti odgovori s protirazlogi, in sicer bodisi ustno na občini, ali pa pisмено oz. telegrafsko.

O pritožbi mora v roku 6 dni po prejemu odločiti občinska volilna oblast. To odločitev mora prizadetemu in pritožitelju nemudoma pisмено sporočiti. Proti odločitvi občinske volilne oblasti se lahko pritožitelj, pa tudi prizadeti znova pritoži v roku treh dni po prejemu pismenega sklepa občinske volilne oblasti na okrajno volilno oblast.

Slovenec potuje okoli sveta

(Nadaljevanje s 7. str.)

Japonska je dežela brez napitnin in pri tem je treba poudariti to, da je postrežba kljub temu dobra, in kar je še več vredno, prijazna. Do tega rezultata so prišli pač z dolgoletno tradicijo, ker — kot vidimo po vzhodnih državah — samo ukaz zato ne zadostuje. Ako slučajno pustiš napitnino, jo odklonijo! Japonska temeljitost se kaže že pri čiščenju čevljev. Ko sem si na cesti dal očistiti čevlje, se mi je prvič zgodilo, da mi je čistilec vzel vezalke iz čevljev in jih potem, ko je temeljito očistil čevlje, zopet dal nazaj.

Ko smo šli na razne obhode po mestu, so nas med potjo vedno fotografirali, v restavracijah ali trgovinah smo dobivali razna darila. Ob zaključku pa je že čakala vsakega velika fotografija kot spomin. Vse to v reklami za obhod ni bilo niti omenjeno, torej res iskreno mišljeno darilo.

Kar se tiče jedi, se je v glavnem jedlo po hotelih, ki imajo seveda evropsko hrano z evropskim priborom. Cena te hrane je precej visoka. Pri jedi se običajno pije dobro japonsko pivo. Ob priliki raznih obho-

dov so nas seveda vodili tudi v japonske restavracije in enkrat so nam servirali na nekakem ražnju pečene kose mesa, ki je bilo zelo podobno orientalskemu Siskabab, ali ražnjičem, kot pravijo v Beogradu, kar mi je izvrstno teknilo. Ob tej priliki kot še parkrat smo poskusili jesti s palčkami, kar gre vendar bolj počasi.

Japonci se poskušajo v Tokiu meriti s preostalimi vlemesti glede nočnih lokalov. Imajo jih cel kup, so ogromni in razkošni. Ob priliki nočnega obhoda po mestu so nas peljali v par takih klubov. Eden izmed njih je imel običajno dvorano, za odrom je bila krasna starodavna slika na steklu, ob strani te velike dvorane pa je bil sijajen bar s kakimi 40 stoli (visokimi) in sicer v obliki krogle. Ta bar se je vrtel počasi okoli, tako da so imeli gostje vedno nov razgled. Okoli bara pa je stalo kakih 30 izredno lepih Japonk, ki so se nasmihale.

Neki večer so nas zapeljali tudi k znanim gejšam. Pred hišo oziroma v hodniku je treba sezuti čevlje in dobiš potem copate ali pa greš bos v glavni prostor, kjer bi moral po japonsko nekako klečati pred mizo. Ker pa je to za Evropejca prehud, po navadi turisti sedijo »po turško« s prekrižanimi nogami. Gejše, ki so izredno komplicirano oblečene in še bolj komplicirano poslikane obraza, so radi pudra skoraj bele, samo oči nekako migljajo ven. Najprej strežejo večerjo, v glavnem japonska jedila. Ob vsakem gostu sedi gejša, ki se poskuša z gostom pogovarjati, kar pa ne gre posebno od rok, ker njihovo znanje angleščine je omejeno. Po večerji gejše pojejo kako lepo japonsko pesem in potem se še organizira kaka igrice, ki je precej otročja za naše pojme. Meni je bilo pol ure zadosti, seveda treba je zdržati kake tri ure in vse skupaj zelo hvaliti.

Ko je šlo moje bivanje že proti koncu in mi je postalo dolgčas, sem se odločil in poskusil dobiti kakega Slovenca. V Misijon-

skem berilu, ki izhaja v Buenos Airesu, sem videl, da je na Japonskem č. g. p. Vladimir Kos. Telefoniral sem na katoliško župnijo, in ker je katoličanov malo na Japonskem, sem res takoj zvedel, kje g. Kosa dobim. Kmalu sem ga dobil na telefon in sva se sestala še isti večer. Kadar sem na mojih potovanjih prišel v tuja mesta, sem vedno bil gotov, da lahko mirne duše pokličem katerega koli rojaka, ki bo vesel mojega obiska in bo tudi skušal v okviru možnosti pomagati v vseh mogočih zadevah. Č. g. pater Kos me je takoj povabil na svojo župnijo in bi se celo dalo spati tam. Ako si pripadnik velikega naroda, ti rojak v inozemstvu ne predstavlja ničesar, dočim pri malih narodih je to drugače, rojak želi srečati rojaka. Govoriti v slovenščini, pogovarjati se o domačih razmerah, o naši bodočnosti itd. Prav ta srčna vez med rojaki je prednost malega naroda.

Č. g. p. Kos mi je pravil o težkem delu katoliškega duhovnika na Japonskem. Uspehi glede spreobrnjenj so počasni in vzamejo dolgo časa. Japonske tradicije, četudi ljudje niso verni lastnim bogovom, so pregloboke, ljudje se tudi bojijo, da bi postali družabno nekako osamljeni, ako sprejmejo tujo vero. Vendar so upanja velika, tudi se p. Kos ne pritožuje preveč čez Japonce, katerih jezik se je tudi dobro priučil, kar ni mala stvar, posebno radi njegove pisave.

HONG KONG, 9. junija 1961. To mesto na kitajski celini šteje danes že preko 3 milijone ljudi, seveda je dobra polovica približno zadnja leta iz komunističnega »paradiža«. Mesto sestoji iz otoka (Hong Kong) obalnega predela na bližnji celini, ki meji na komunistično Kitajsko. Lega je izredno lepa, ker je vse hribovito in vse bujno zeleno, smo pač v tropskem pasu. Vročina je precejšnja, četudi ne ravno obupna, vendar so hotelske sobe vse zračno hlajene. Jaz sem stanoval v srednje dobrem hotelu, priprava za hlajenje zraka je bila že stara in tako ropotala, kot da bi spal med samimi motorji.

Prebivalci so skoraj sami Kitajci, Angležev — predvsem vojaškega osebja — in drugih Evropejcev je kakih 30 tisoč; v luki je seveda veliko ladij, tudi ameriških vojniških ladij, kar da seveda mnogo dobrodošli turistov. V kitajskih predelih vladata hud smrad in umazanija. To je pripisati deloma vročini, deloma revščini.

Hong Kong je danes znan po celem svetu kot paradiž za nakupovanje. Mesto je namreč prosta luka, kjer blago ni obremenjeno s carinami. Zato so mnoge stvari neprimerno cenejše kot drugod po svetu. Kitajski krojači izgotovijo obleke v 24 urah in ker je cena 20–40 dolarjev, ta kupčija cvete. Zelo poceni so še kitajski brokat in ročna dela. Zaradi ugodnih cen turisti ponavadi potrošijo več, kot so imeli v načrtu in ostanejo mnogi brez vsake rezerve za nadaljnje potovanje.

Hoteli so zelo dragi, dočim je hrana poceni. Ljudje, ki gradijo hiše in hotele pač morajo dobiti denar čimprej nazaj, ker je vedno nevarnost, da bi komunisti prevzeli Hong Kong, v tem slučaju bi šla vsa investicija po vodi.

Konkurenca, posebno v trgovini, je ogromna. Na vsakem oglu te nagovori kak Kitajec in ti skuša kaj prodati, ali te popelje v trgovine, kjer dobi provizijo.

Kitajke nosijo krila, ki so sicer dosti dolga, toda preklana in to precej nad kolena in to na obeh straneh. So pa Kitajke bolj graciozne od Japonk. (Dalje prihodnjič)

Slovinci v Gornji Avstriji!

Slovenec v Gornji Avstriji sporočamo, da bomo tudi letos — kot vsa prejšnja leta skupaj s Hrvati poromali na Pöstlingberg pri Linzu. Romanje bo 1. oktobra. Sveta maša ob 11. uri. Priložnost za spoved od 8. ure naprej.

Vse Slovence vabimo, da se tega romanja udeležijo.

Petje bo slovensko in hrvatsko.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 29. sept.: Madame Pompadour, opereta. — Sobota, 30. sept.: Madame Pompadour, opereta. — Nedelja, 1. okt. ob 15.00 uri: Die verkaufte Braut, opera. — Torek, 3. okt.: Spitzenhäubchen und Arsenik, komedija (poslednjič). „Torek ob polovični vstopnini“. — Sreda, 4. okt.: Madame Pompadour, opereta. — Četrtek, 5. okt.: Madame Pompadour, opereta. — Petek, 6. okt.: Der Unbestechliche, komedija (premiera). — Sobota, 7. okt.: Die verkaufte Braut, opera. — Nedelja, 8. okt. ob 15. uri: Madame Pompadour, opereta.

Začetek vselej ob 19.30 uri (razen v nedeljo 1. in 8. okt.).

KOMORNE IGRE:

Sobota 30. sept., nedelja 1., sobota 7. in nedelja 8. oktobra: Oscar, komedija. — Začetek vselej ob 19.30 uri.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 30. 9.: Liebe mit Kurzschluss (III). — Veseloigra. Počitniške pustolovščine nemškega študenta na Finskem. — Nedelja, 1. 10.: Die junge Sünderin (Meine Freundin Eva) (IVa). — Dramatičen film. Revno dekle hoče priti do denarja. Končno se ji posreči dobiti moža-milijonarja. — Sreda, 4. 10.: Eine Stadt sucht einen Mörder (IVb). — Kriminalni film. Večkratnega morilca ženski policija po dolgem iskanju odkrije. Za odrasle s premislekom.

Borovlje. — Sobota, 30. 9.: Liebe verboten — Heiraten erlaubt (IV). — Veseloigra. Nesporazum prince v mladi zakon začasne težave. — Nedelja, 1. 10.: Ein Thron für Christine (III). — Hčerka čubožanega, a častihlepnega Amerikanca se mora odpovedati svoji ljubezni, zato pa postane vladarica male države. — Torek, 3. 10.: Der Zeuge schweigt (IVa). — Mlad Amerikanec ubije svojega prijatelja na zabavnem potovanju po Italiji ter igra njegovo vlogo dokler ga ne odkrijejo. Ne zdrava kriminalna zgodba. — Četrtek, 5. 10.: Fuzzy gegen Tod und Teufel (II). — Pustolovščine po že znani seriji Fuzzy.

Dobri ves. — Sobota in nedelja, 30. 9. in 1. 10.: An heiligen Wassern (IIa). — Domovinski film. V neki švicarski gorski vasi zahteva vzdrževanje edinega vodovoda več človeških življenj in povzroči tudi napetosti med vaško skupnostjo.

Pliker. — Sobota in nedelja, 30. 9. in 1. 10.: Im Namen einer Mutter (IVb). — Dramatičen film. Mati maščuje umor svojega edinega otroka s tem, da ustrelj morilca, ki je bil radi nenormalnega duševnega stanja oproščen. Za odrasle s premislekom.

Sinča ves. — Nedelja, 1. 10.: Die Wikinger (IVa). — Pustolovski film. Film prikazuje na veličasten način barbarske navade sevenjajškega pomorskega naroda. Za odrasle s premislekom.

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 30. 9.: Geheimkommando (IV). — Vojni film. Amerikanska epizoda iz vojne na Tihem oceanu. — Nedelja, 1. 10.: Schlagerparade 1960 (IV). — Glasbeni film. Film z mnogimi popevkami in neumno obrobno zgodbo. — Sreda, 4. 10.: Durchbruch beim Morgenrot (IV). — Ameriški vojni film na morju.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 2. 10.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Iz tehnike in znanosti. — 18.00 Pojeta ženski vokalni kvartet in Slovenski oktet. — TOREK, 3. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Na zapečku. — SREDA, 4. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Za ženo in dekle. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 5. 10.: 14.15 Poročila, objave. Koroški kulturni pregled. — PETEK, 6. 10.: 14.15 Poročila, objave. Stari znanci: Zvon. — SOBOTA, 7. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.25 20 minut dobre volje. — NEDELJA, 8. 10.: 7.30 Duhovni nagovor. — 8 pesmijo in glasbo pozdravljam in voščimo.

ZA AVTOMOBILISTE

Na ovinkih ceste pri Črnem gozdu stojte napisi:

Prepovedano je povečati brzino. Krivci, ki bi ostali živi, bodo strogo kaznovani!

VAJENCA

ki govori oba deželna jezika, sprejme

Franč Napotnik

trgovina z železnino in stavbnim gradivom na drobno in na debelo

CELOVEC — KLAGENFURT

Priesterhausgasse 24, tel. 34-47

Cerkveni prispevki

JAVNI POZIV

Vse katoličane, ki so dolžni plačevati cerkveni prispevek, pa ga za 3. četrletje 1961 (zaključeno 1. septembra 1961) še niso plačali, pozivamo, da v opominjalnem roku treh tednov, ki se začne 1. oktobra 1961, brez nadaljnjega poziva plačajo svoj prispevek do 21. oktobra 1961 pri pristojnem župnem cerkvenem svetu in da pokažejo obenem svoj davčni predpis ali mezni izkaz.

Cerkveni prispevek je po zakonu dolg, ki se mora plačati in Cerkev nima dolžnosti, da bi ga po svojih organih pobirala. Ako prispevek ni plačan, je dovoljena pravna pot. Organi, ki pobirajo cerkveni prispevek, uživajo pravno varstvo in imajo pravico, da zaračunajo do 2% plačljivega cerkvenega prispevka kot pobiralno pristojbino.

Ker se cerkveni prispevek v četrletnih delnih odplačilih plačuje in sicer 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra, zato je bil 1. septembra 1961 cerkveni prispevek za tri četrtilne letnega prispevka že plačljiv.

FINANČNA ZBORNICA KRŠKE ŠKOFIJE

Celovec, Mariannengasse 2

Velefilm „BIBLIJA“

Že smo poročali, da je prav v tem času v pripravi film, ki naj bi prikazal celotno vsebino Svetega pisma stare in nove zaveze. Pripravlja ga znani italijanski filmski režiser Dino de Laurentiis. O filmu je De Laurentiis izjavil, da bo to največji film vseh časov.

Napovedujejo, da bo predvajanje celotnega filma trajalo 10 do 12 ur. Obsegal bo celotno Sveto pismo od stvarjenja do ustanovitve Cerkve. Čeprav je nekaj odlomkov filma že narejenega (Baraba, 10. zapovedi, Saba in Salomon) bo trajalo izdelovanje, da bo povsem dokončano, še vsaj tri leta. Stroški so predvideni v bajni vsoti okoli 35 milijonov dolarjev.

Pri pripravljanju in izdelovanju filma sodeluje cela armada sodelavcev. Posamezna besedila za posamezne dobe svetopisemske zgodovine so prevzeli številni pisatelji

in režiserji. V vlogah filma bodo nastopali najbolj znani filmski umetniki (okrog 50 zvezdnikov je že sklenilo pogodbe) in gledališki igralci.

V okolici Rima je De Laurentiis postavil mogočne kulinske zgradbe Jeruzalema in Rima v podobi pred 2000 leti. Tudi s predstavništvu rimskih cerkva se je že dogovoril, da jih bo mogel uporabljati pri svojem podjetju. Ko bo vse najpotrebnejše pripravljeno, pa se De Laurentiis pripravlja, da pojde s svojimi najožjimi sodelavci še v Sveto deželo, da si jo tam natančno ogleda in prouči krajevne razmere za boljše razumevanje in popolnejše prikazovanje svetopisemskih dogodkov.

Podjetni režiser De Laurentiis je izrazil prepričanje, da bodo velefilm »Biblija« vsaj 100 let vrteli po vsem svetu.